

Tavi VIII

მარჯავი დაწესებულებების პრიორიტეტი 2009–2012 წლებში

მუხლი 37. საკონტროლო და პალატა

- INTOSAI-ის პრიორიტეტული პრინციპების მოქონებზე დაყრდნობით საკონტროლო და პალატის ტრანსფორმაცია სახელმწიფო დამატებითი კონტროლის ორგანო;
- სახელმწიფო ფინანსური კონტროლის ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი რეალიზების ხელშეწყობა.

პრიორიტეტი: INTOSAI-ის პრიორიტეტული პრინციპების მოქონებზე დაყრდნობით საკონტროლო და პალატის ტრანსფორმაცია სახელმწიფო დამატებითი კონტროლის ორგანო

პრიორიტეტული პროგრამები/პრიორიტეტული მიზნები:

- კონტროლი და პალატის საკონტროლო ავტორიტეტი სახელმწიფო სფეროს ფორმირებისა და განვითარების, სახელმწიფო საკონტროლო მექანიზმების და განვითარების, სახელმწიფო ვალდებულების, უცხოური სახელმწიფო კრედიტებისა და გრანტების მიწოდებისა და განვითარების კანონიერებისა და ეფექტიანობის შემოწმების, საბიუჯეტო პროცესის მიმდინარეობის მონიტორინგის, საბიუჯეტო პროცესთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტების, პროგრამებისა და პრიორიტეტული პროექტების შეფასების მოწოდების;
- „საკონტროლო და პალატის შესახებ“ საკონტროლო და პალატის კანონის ამოქმედების უზრუნველყოფის კონტროლი და პალატის, როგორც დამატებითი კონტროლის სახელმწიფო ორგანოს, შემდგომი განვითარება და კონტროლი და პალატის სახელმწიფო დამატებითი კონტროლის საერთაშორისო სტანდარტების ეტაპობრივი გადართობა;
- ავტორიტეტი და დამატებითი კონტროლის საერთაშორისო სტანდარტების მოქონებზე დაყრდნობით საკონტროლო და პალატის დასაყრდნობელი კონტროლი რეგისტრირებული ბუღალტერ-აუდიტორების გადართობა;
- საერთაშორისო სტანდარტების მოქონებზე დაყრდნობით სახელმწიფო დამატებითი კონტროლის სტანდარტების შემუშავება და მათი პრაქტიკული განვითარების მიზნით შესაბამისი მეთოდოლოგიის შემუშავება;
- ფინანსური კონტროლის ხარისხის ამაღლების მიზნით ტანამდროვე ინფორმაციული სისტემებისა და ტექნოლოგიების პრაქტიკული დანერგვა;
- კონტროლი და პალატის ორგანიზაციული სტრუქტურის შემდგომი განვითარებისა და კადრების სერვისების პროცედურების სრულიყოფა.

მოსალოდნელი შედეგი:

სახელმწიფო სექტორში დატარებული შემოწმების შედეგად ფინანსური უსრუგის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება და გვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების განმტკიცება; საკონტროლო და პალატის მიერ შემოწმების დატარების

uzrunvel yofa ZiriTadad saerTaSoriso standartebis Sesabamisad momzadebul buRal ter-auditorTa meSveobiT.

prioriteti: saxel mwifo finansuri kontrol is erTiani saxel mwifo politikis SemuSaveba da misi real izebis xel Sewyoba

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritētis mixedviT:

- Sesabamis uwebebTan erTad safinanso-ekonomikur sferoSi saxel mwifo kontrol is ganmaxorciel ebel organoTa saqmianobis makoordinirebel i rgol is (komisiis, sabWos) Seqmna;
- mxarjavi dawesebul ebebis Semadgenl obaSi Sida kontrol is ganmaxorciel ebel i organoebis Seqmnis xel Sewyoba da Sesabamis uwebebTan erTad Sesabamisi samuSaoebis organizeba Sida kontrol is ganmaxorciel ebel i organoebis saqmianobis saerTaSoriso standartebze gadasvl is mizniT, agreTve aRniSnul sferoSi Sesabamisi samarTI ebrivi bazis SemuSaveba.

mosal odnel i Sedegi:

qveyanaSi finansuri wesrigis Semdgomi gaumj obeseba da misi SenarCuneba saSual o- da grZel vadian periodebSi, finansuri kontrol is ganmaxorciel ebel organoTa saqmianobis koordinaciis uzrunvel yofa, adamianuri resursebisa da saxel mwifo saxsrebis dazogva da maTi gamoyenebis efeqtianobis gaumj obeseba.

muxl i 38. saqarTvel os iusticiis umaRI esi sabWo

- saqarTvel os iusticiis umaRI esi sabWos saqmianobis prioritetebis axl eburad gansazRvra;
- gaerTianebul i raionul i (saqal aqo) sasamarTI oebis Seqmna da magistrati mosamarTI is institutis danergva;
- mosamarTI eTa SerCevis, daniSvnisa da dawinaurebis kriteriუმebis daxvewa, mosamarTI eTa profesiul i donis amaRI eba;
- sasamarTI os menejmentis gaumj obeseba, saerTo sasamarTI oebSi saqmiswarmoebis srul yofa;
- mosamarTI eTa da sasamarTI oebis mosamsaxureTa social uri dacvis garantiebis gaumj obeseba.

prioriteti: saqarTvel os iusticiis umaRI esi sabWos saqmianobis prioritetebis axl eburad gansazRvra

aRniSnul i prioritētis mizania:

- iusticiis umaRI esi sabWos saqmianobis mimarTul ebebis funqcional uri srul yofa; sabWos mier mosamarTI eTa damoukidebl obisa da sasamarTI os saqmianobaSi Caurevl obis uzrunvel yofa, sasamarTI oTa saqmianobis Sefaseba,

sasamarTI oebSi efeqtiani menejmentis damkvidreba, sasamarTI o sistemis Seuferxebel i saqmianobis uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

Sesabamisi samarTI ebrivi aqtebis SemuSaveba da miReba; iusticiis umaRI esi sabWos aparatis funqciebis gaZI iereba.

mosal odnel i Sedegebi:

- ganmtkicdeba damoukidebel i sasamarTI o sistema;
- marTI msaj ul eba gaxdeba efeqtiani da xel misawvdomi.

prioriteti: gaerTianebul i raionul i (saqal aqo) sasamarTI oebis Seqma da magistrati mosamarTI is institutis danergva

aRniSnul i prioritetis mizania:

- efeqtiani marTI msaj ul ebis sistemis Seqmna.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- raionul i (saqal aqo) sasamarTI oebis gamsxvil eba; Sesabamisi organizaciul -samarTI ebrivi RonisZiebebis ganxorciel eba; magistrati mosamarTI eebis daniSvna; magistrati sasamarTI oebis Senobebis rekonstruqcia da modernizacia;

- sasamarTI os Senobebis saremontო-sarekonstruqcio samuSaoebis Catarebaze, axal i avejiT, saofise teqnikiTa da sxva aucil ebel i inventariT maT aRWurvaze, sxdomaTa darbazebsi gaxmovanebis Tanamedrove sistemebis damontajebaze, sasamarTI oTa srul kompiuterizaciaze, erTiani kompiuterul i qsel is Seqmnaze, saerto sasamarTI oebis saqmiswarmoebis programis SeZena-danergvaze zedamxedvel oba.

mosal odnel i Sedegebi:

- Seiqmneba efeqtiani sasamarTI o sistema;
- marTI msaj ul eba gaxdeba efeqtiani da xel misawvdomi;
- yvel a sasamarTI os Senobas Cautardeba rekonstruqcia da ganaxl deba.

prioriteti: mosamarTI eTa SerCevis, daniSvnisa da dawinaurebis kriteriumebis daxvewa, mosamarTI eTa profesiul i donis amaRI eba

aRniSnul i prioritetis mizania:

- mosamarTI eTa damoukidebel obis garantiebis gaZI iereba; mdgradi sasamarTI o sistemisa da kval ificiur mosamarTI eTa korpusis Camoyal ibeba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

Sesabamisi sakanonmdebl o cvl il ebebis ganxorciel eba, roml ebiTac ganisazRvrebba mosamarTI ed dasaniSn pirTa – iusticiis msmenel Ta – mosamarTI ed

gamwesebis wesi da momzaddeba safuZveli mosamarTI eTa uvadod daniSvnisatvis; moqmedi mosamarTI eebis dawinaurebis kriteriumebis SemuSaveba; moqmedi mosamarTI eebis gadamzadeba; momzadebisa da gadamzadebis saswavi o programebis Seqmna.

mosal odnel i Sedegi:

sasamarTI o sistema dakompleqtdeba maRal kvalificiuri kadrebiT; mosamarTI eebi zemdgom sasamarTI o instanciaSi dawinaurdebian maTi kvalifikaciis, gamocdil ebis Tu sxva kriteriumebis gatvaliswinebiT; mosamarTI eebi dainisnebian uvadod, rac xels Seuwyobs damoukidebeli sasamarTI o sistemis ganmtkicebas; mosamarTI eTa Sercevis efeqtiani kriteriumebi uzrunvel yofs mosamarTI eTa daniSvnis procesis gamwvirval obas da obieqturobas; mosamarTI eebi gaecnobian axal sakanonmdebl o cvlilebeks da maTi praqtikaSi gamoyenebis Taviseburebeks; momzaddeba saswavi o programebi, romlebitac Sesazlebeli iqneba mosamarTI eTa profesiuli donis amareba.

prioriteti: sasamarTI os menejmentis gaumj obeseba, saerto sasamarTI oebSi saqmiswarmeobis srul yofa

arnisnuli prioritets mizania:

- sasamarTI os damoukidebeli obis ganmtkiceba; swrafi da efeqtiani marti msajulebis ganxorciel eba; sasamarTI o xel misawvdomobis uzrunvel yofa, fizikur da iuridul pirta interesebis dacva.

Ziritadi programebi/RonisZiebi prioritets mixedvit:

sasamarTI os menejmentis arsebuli situaciis Sefaseba da martvis efeqtiani meqanizmebis dasamkvidrebl ad Sesabamisi samarti ebrivi da organizaciuli RonisZiebis ganxorciel eba; saqmiswarmeobis ertiani wesis SemuSaveba da el eqtronuli dokumentbrunvis sistemis danergva; saerto sasamarTI oebis ertiani kompiuteruli qselis Seqmna, sadac gantavsdeba sasamarTI o gadawyvetilebi, sxdomata ganrigebi, monacemebi saqmeta mimdinareobis Sesaxeb.

mosal odnel i Sedegi:

gaumj obeseba sasamarTI os aparatist saqmianoba; sasamarTI oebis SezlebaT damoukidebl ad gankargon matTvis gamoyofili saxsrebi da ganaxorcielon wvrimani safinanso operaciebi sasamarTI os Seufferxebeli da efeqtiani funqcionirebis uzrunvel sayofad; saerto sasamarTI oebSi dacqardeba saqmeta ganxilva, Sesazlebeli gaxdeba saprocso vadebis avtomatur rejimSi kontroli, marti msajuleba gaxdeba ufro xel misawvdomi da efeqtiani, rac xels Seuwyobs sasamarTI o procesis Sesaxeb informaciis xel misawvdomobas, ertiani sasamarTI o praqtikis danergvasa da sajaroobas.

prioriteti: mosamarTI eTa da sasamarTI oebis mosamsaxureTa social uri dacvis garantiebis gaumj obeseba

aRniSnul i prioritētis mizania:

- mosamarTI eTa da sasamarTI oebis aparatebis TanamSroml ebisaTvis social uri dacvis garantiebis uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:
mosamarTI eTa xel fasebis etapobrivi zrda.

mosal odnel i Sedegi:

gaizrdeba mosamarTI eTa xel fasebi; mosamarTI eebis SeeqmnebaT myari social uri dacvis garantiēbi, rac xel s Seuwyobs marTI msaj ul ebis efeqtianad ganxorciel ebas da sasamarTI os miukerZoebl obas.

muxli 39. evropul da evroatl antikur struqturebSi integraciis sakiTxebSi saqarTvel os saxel mwifo ministris aparati

- nato-Si integraciis koordinacia;
- evrokavSirTan integraciis koordinacia;
- evrokavSiris daxmarebis programebis koordinacia.

aRniSnul i prioritētebis miznebia:

- nato-Si gawevrianeba saqarTvel os mTavrobis dekl arirebul i mizania. aRniSnul i moiTxovs, erTi mxriv, dipl omatiur urTierTobebs nato-s wevr saxel mwifoebTan nato-s mxridan politikuri gadawyvetil ebis miRebis mizniT, agreTve mTel i rigi reformebis ganxorciel ebas;
- evropul i samezobl o politikis samoqmedo gegmis ganxorciel ebis erovnul i gegmis SemuSaveba, ganxorciel eba da monitoringi;
- evrokavSiris mxardaWera qveynis gardamaval periodSi politikuri, ekonomikuri da social uri reformebis gasatarebl ad geografiul i da Tematuri instrumentebiT, maT Soris, ENPI-s saSual ebiT.

prioriteti: nato-Si integraciis koordinacia

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:

- ANP-is SemuSavebisa da impl ementaciis koordinacia;
- uwyebebis mier ANP-iT aRebul i val debul ebēbis Sesrul ebis monitoringi;
- nato-saqarTvel os komisiis fargl ebSi saqarTvel os al iansTan TanamSroml obis koordinacia;

- nato-s regul arul i informireba saqarTvel oSi mimdinare movl enebis Sesaxeb.

mosal odnel i Sedegi:

nato-Si saqarTvel os gawevrianebisaTvis safuZvl is momzadeba.

prioriteti: evrokavSirTan integraciis koordinacia

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- evrointegraciis sakiTxTa koordinacia arsebul i instituciuri meqanizmebis (evrokavSirSi integraciis komisia, komisiis samuSao j gufebi da qvej gufebi) efeqtiani funqcionirebis uzrunvel yofis gziT;

- evrokavSiris `aRmosavl eTi partniorobis- pol itikis fargl ebSi evrokavSirTan TanamSroml obis axal i SesaZl ebl obebis gamoyeneba;

- saerTasoris gamocdil ebis safuZvel ze rekomendaciebis SemuSaveba evrointegraciis prioritetul sferoebSi (Tavisufal i vaWroba, energousafrTxoeba, mimosvl is gamartiveba, kanonmdebl obis harmonizacia) TanamSroml obis mizniT;

- Sesabamis uwyebebTan erTad evropul i samezobl o pol itikis samoqmedo gegmis ganxorciel ebis yovel wl iuri gegmis SemuSaveba;

- evropul i samezobl o pol itikis samoqmedo gegmis Sesrul ebis Sesaxeb informaciis miwodeba evropel i partniorebisaTvis;

- wel iwadSi orjer saqarTvel oSi maRal i donis warmomadgenl obiT saerTasoris konferenciis mowyoba evropul i samezobl o pol itikis samoqmedo gegmis ganxorciel ebis Sesaxeb.

mosal odnel i Sedegi:

evrokavSirTan Tavisufal i vaWrobis Sesaxeb SeTanxmebis gaformebisaTvis saWiro pirobebis Seqmna, evrokavSiris bazarze qarTul i produqciis eqsportisaTvis xel sayrel i pirobebis Seqmna, saqarTvel o-ruseTis konfl iqtis mogvarebaSi da stabil urobis uzrunvel yofaSi evrokavSiris aqtiuri monawil eoba, saxel mwifo institutebis mSenebl obasa da demokratiul ganvitarebaSi evrokavSiris aqtiuri mxardaWera, evrokavSirTan savizo reJimis gamartivebasTan dakavSirebul i mol aparakebebis dasrul eba.

prioriteti: evrokavSiris daxmarebis programebis koordinacia

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- evrokavSiris daxmarebis programebTan da proeqtebTan, aseve erovnul da regionul indikatur programebTan da yovel wl iur samoqmedo gegmebTan dakavSirebul i saerTasoris xel Sekrul ebebisa da sxva maregul irebel i dokumentebis momzadebisa da ganxorciel ebis koordinacia evrokavSirTan da Sesabamis uwyebebTan;

- evrokavSiris daxmarebis mimdinare da dagegmili programebisa da proeqtebis srul yofil i monacemTa bazis Seqmna da regul arul i ganaxl eba;
- evrokavSiris programebis procedurebisa da direqtebis Sesaxeb saxel mwifo uwyebebisaTvis informaciis miwodeba, aseve maTTvis daxmarebis gaweva saproeqto winadadebebis, proeqtebis, samuSao daval ebebis, monitoringis angariSebisa da evrokavSiris daxmarebasTan dakavSirebul i sxva dokumentebis SemuSavebis procesSi.

mosal odnel i Sedegi:

evrokavSiris daxmarebis gamoyenebis efeqtianobis zrda, evrokavSiris programebze momuSave TanamSroml ebis kval ifikaciis amaRI eba, evrokavSiris programebis ganxorciel ebis efeqtiani meqanizmis SemuSaveba, evrokavSiris daxmarebaTa gamoyenebis procesis gamWvirval obis zrda.

muxl i 40. saqarTvel os finansTa saministro

- sabiuj eto procesis srul yofa;
- xazinis ganviTareba;
- safinanso pol itikis srul yofa;
- Semosavl ebis mobil izeba;
- instituciuri ganviTareba.

prioriteti: sabiuj eto procesis srul yofa

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- saSual ovadiani biuj etis dagegmva;
- erTiani, efeqtiani da gamWvirval e sabiuj eto procesis dagegmvis srul yofa;
- saxel mwifo biuj etidan saxsrebis xarj vis normevisa da normativebis srul yofa;
- saxel mwifo saSinao val is srul i inventarizaciis srul yofa;
- sagareo val ebis mdgradobis model is sistematuri ganaxl ebis uzrunvel yofa;
- sainvesticio garemos gaumj obeseba.

mosal odnel i Sedegebi:

- efeqtiani da gamWvirval e sabiuj eto procesi MTEF-is principebze dayrdnobiT;
- makroekonomikuri da fiskal uri prognozirebis SesaZl ebl obis model is gaumj obeseba;
- Sida val is menej mentis daxvewa;
- sagareo val is mdgradobis SenarCuneba;

- damatebiTi investiciebis mozidvis mizniT donorTa koordinaciis gaumj obeseba.

prioriteti: xazinis ganvitareba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- aRricxvis sistemis srul yofa;
- saxel mwifo finansebis marTvis integrirebul i sistemis – PFMS-is danergva (PSFMSP-is fargl ebSi);
- GFSM-2001 wl is kl asifikaciis SemoRebis procesis dasrul eba;
- saxel mwifo resursebis gamoyenebisa da Semowmebis sistemis srul yofa;
- saerTaSoriso buRal trul i standartebis (IPSAS) danergva.

mosal odnel i Sedegebi:

- saxazino operaciebisaTvis saWiros drois Sencireba;
- erTiani sainformacio sistemis Camoyal ibeba;
- aRricxvis sistemis srul yofa da saerTaSoriso finansur statistikaSi saqarTvel os srul fasovani integrireba.

prioriteti: safinanso politiki srul yofa

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- saqarTvel os sabaJo da sagadasaxado kodeqsebis gamartiveba biznesgaremosa da vaWrobis liberal izaciisaTvis;
- ormagi dabegvris Tavidan acil ebis mizniT Setanxmebis gaformebsa sxvadasxva qveynebtan.

mosal odnel i Sedegebi:

- biznesgaremos gaumj obeseba;
- fiskal ur sferoSi saerTaSoriso TanamSroml obis gazrda.

prioriteti: Semosavl ebis mobilizeba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- Semosavl ebis samsaxuris struqturul i srul yofa;
- sagadasaxado da sabaJo ganakvetebis Sencirebis meqanizmis srul yofa;
- Semosavl ebis zrdis meqanizmis srul yofa.

mosal odnel i Sedegebi:

- Semosavl ebis samsaxuris moxel eTa saqmianobis xarisxis amaRl eba;
- gadasaxadis nebayofl obiT gadaxdiT Semosavl ebis zrda;
- Semosavl ebis samsaxuris funqional uri srul yofa;

- sagadasaxado sakiTxebze sazogadoebis informireba.

prioriteti: instituciuri ganviTareba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- TanamSromel Ta saqmianobis xarisxis amaRI eba;
- TanamSromel Ta monacemTa bazis srul yofa;
- adamanuri resursebis menejmentis ganviTareba;
- material ur-teqnikiuri bazisa da sainformacio teqnol ogiebis srul yofa;
- sistemis sakanonmdebl o bazis gaumj obeseba.

mosal odnel i Sedegebi:

- finansTa saministros sistemis sajaro moxel eTa saqmianobis efeqtianobis gazrda;
- finansTa saministros Sida kontrolisa da iuridiuli saqmianobis srul yofa;
- finansTa saministros sistemis infrastruqturis gaumj obeseba.

muxl i 41. saqarTvel os ekonomikuri ganviTarebis saministro

- ekonomikuri pol itika da misi ganxorciel ebis koordinacia, statistikuri kvl evebi;
- sagareo vaWroba, ucxouri investiciebi, turizmi, xarisxis infrastruqtura;
- kerZo samewarmeo seqtoris xel Sewyoba, saxel mwifo qonebis privatizeba.

prioriteti: ekonomikuri pol itika da misi ganxorciel ebis koordinacia, statistikuri kvl evebi

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- Tanmimdevrul i ekonomikuri pol itikis ganxorciel eba;
- ekonomikis yvel a dargis sainvesticio mimzidvel obis zrda;
- maRal xarisxiani statistikuri kvl evebis ganxorciel eba, rac xel s Seuwyobs ekonomikuri pol itikis dagegmvas;
- statistikis sistemaSi sakvanZo sakvl evi indikatorebis optimizacia da maTi kvl evis xarisxis amaRI eba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritētis mixedviT:

- **statistikuri samuSaoebis saxel mwifo programa**
- ekonomikuri indikatorebisa da seqtorebis statistikuri kvl eva;
- miRebuli monacemebis gavrcel eba Sesabamisi publikaciebis gamocemiTa da vebgverdis meSveobiT.
- **Sinameurneobebis integrirebuli kvl evis programa**
- SinameurneobaTa ekonomikuri da socialuri mdgomareobis, siRaribis, dasaqmebisa da umuSevrobis Sesaxeb informaciis damuSaveba da gamoqveyneba.
- **sasofli o meurneobebis SerceviTi kvl evis programa**
- soflis meurneobis seqtoris maxasiaTebel i indikatorebis gaangariSeba;
- sasursaTo usafrTxoebis Sesaxeb monacemTa damuSaveba da sasursaTo usafrTxoebis biul etenebis gamocema qarTul da ingl isur enebze.

mosal odnel i Sedegi:

qveynis ekonomikis, socialuri da sxva sferoebis Sesaxeb sazogadoebisa da xel isuflebis statistikuri informaciit uzrunvel yofa.

prioriteti: sagareo vaWroba, ucxouri investiciebi, turizmi, xarixis infrastruqtura

aRniSnuli i prioritētis miznebia:

- qveynis sagareo savaWro bazrebis diversificirebisaTvis SeRavaTiani sagareo savaWro reJimebis damyareba sagareo partniorebTan;
- ucxour bazrebze arasatarifo barierebis daZl evisaTvis qveyanaSi warmoebul i produqciisa da momsaxurebis konkurentunarianobis zrda;
- teqniki regul irebis (standartebis, metrol ogiisa da akreditaciis sferoebis) Semdgomi ganvitareba saerTasorisod aRiarebul normebTan daaxl oebis mizniT;
- ucxouri investiciebisa da turistebis mozidvisaTvis saerTasorisod doneze da qveynis SigniT iseTi RonisZiebis gatareba, romel Ta Sedegadac moxdeba arsebul i sainvesticio da turistul i SesaZl ebl oebis demonstrireba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritētis mixedviT:

turizmisa da kurortebis departamentis programebi

- saerTasorisod turistul gamofenebSi monawileba;
- saimij o da sarekl amo masalebis damzadeba, gamocema da gavrcel eba;
- presturebisa da gacnobiTi turebis organizeba;
- calkeuli kurortebisa da sarekreacio zonebis dacvisa da ganvitarebis gegmebis proeqtebis damuSaveba;

- turistul i industriis kadrebis momzadebis, gadamzadebisa da kvalifikaciis amarebis xel Sewyoba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saertasoris doneze saqartvelos, rogorc turistul i qveynis, imijis gaumj obeseba;
- turistul i infrastruqturis ganvitareba, ucxoel turistta raodenobis zrda;
- kurortebisa da sarekreacio zonebis gegmazomieri ganvitareba da investiciebis mozdvis xel Sewyoba.

prioriteti: kerzo sawarwemo sektoris xel Sewyoba, saxel mwifo qonebis privatizeba

aRniSnul i prioritetis mizania:

- eqsportze orientirebuli sawarwobebis, regionul i turistul i infrastruqturis, soflis meurneobisa da xal xuri rewvis ganvitarebisa da axal i samuSao adgil ebis Seqmnas xel Sewyoba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritetis mixedvit:

saxel mwifo programa `iafi krediti- miznad isaxavs regionebsi turizmis, soflis meurneobisa da xal xuri rewvis ganvitarebas, warwobebis sxvadasxva dargebsi momusave sawarwobebis xel i Sewyobas, axal i samuSao adgil ebis Seqmnas.

muxl i 42. sagzao infrastruqturis ganvitareba

programa: gzebis movl a-Sanaxva (mimdinare, periodul i SekeTeba, reabilitacia, rekonstruqcia, mSenebl oba da Sanaxva zamTris periodSi)

ZiriTadi RonisZiebi:

- Sidasaxel mwifoebriვი gzebis mSenebl oba-reabilitacia, gzebis periodul i SekeTeba da reabilitacia, gzebis mimdinare SekeTeba da Sanaxva zamTris periodSi;
- aRmosavl eT-dasavl eTis gzebis satranzito magistralis mSenebl oba;
- samcxე-j avaxetis regionSi gzebis mSenebl oba;
- stiqiuri movlenebis sal ikvidacio da prevenciis mizniT Casatarebel i samuSaoebi.

mosal odnel i Sedegebi:

- saavtomobil o gzebis infrastruqturis ganvitareba, misi xarisxis gaumj obeseba;

- gzebze avtotransportis da mgzavrTa Seuferxebel i, usafrTxo da komfortul i gadaadgil ebis uzrunvel yofa;
- qveynis satranzito potencial is zrda da aTviseba;
- satransporto gadazidvebis saerTaSoriso koridorebSi saqarTvel os sagzaო infrastruqturis konkurentunarianobis gazrda;
- avtotransportis gazrdil i nakadebis gamtarunarianobis uzrunvel yofa.

muxl i 43. saqarTvel os iusticiis saministro

- funqcionirebadi samoqal aqo reestris Seqmna;
- saaRsrul ebo sistemis efeqtiani muSaoba da misi mowyoba Tanamedrove standartebis Sesabamisad;
- adamanis ufl ebaTa evropul sasamarTI osa da saerTaSoriso arbitrajebSi saxel mwifo warmomadgenl obis uzrunvel yofa;
- saqarTvel os prokuraturis reformireba saerTaSoriso standartebis Sesabamisad.

prioriteti: funqcionirebadi samoqal aqo reestris Seqma

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- adamanuri resursebis marTvis srul yofil i sistemis danergva;
- axal i teqnol ogiebis danergva;
- srul yofil i samarTI ebrivi bazis Seqmna;
- infrastruqturis ganviTareba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- profesional i kadrebis CarTva treningebSi, personal is el eqtronul i monacemTa bazis Seqmna da sakadro sistemis anal izi;
- axal i teqnol ogiebis danergva, axal i programis Seqmna da onl ainreJimSi muSaobaze gadasvl a;
- el eqtronul i saidentifikacio baraTebisa da biometriul i pasportebis SemoReba;
- ganviTarebul i qveynebis anal ogiuri samsaxurebis maregul irebel i normatiul i aqtebis Seswavl a da anal izi, kanonproeqtebis momzadeba Sesabamisi sferoebisaTvis;
- Zvel i teritoriul i samsaxurebis Senobebis garemonteba, regioneSi axal i qorwinebis saxlebis Seqmna, central uri serverul i centrisa da dubl irebul i serverul i centris instal acia, integrirebul i qsel is Seqmnis dasrul eba da amoqmedeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- kvalificiuri kadrebiT dakomplektebuli da momxmarebelze orientirebuli samsaxuri;
- monacemTa bazis srulyofa da sxva organizaciebisatvis xel misawvdomoba;
- biometriuli pasportebisa da elqtronuli saidentifikacio baraTebis gacema;
- samoqal aqoreestris Sesaxeb srulyofilisamarTlebrivi baza;
- daxl is principiT garemontebuli samsaxurebis Senobebi; regionalur centrebSi Seqmnilis qorwinebis saxlebi; funqcionirebadi centraluri da dublirebuli serveruli centris arseboba, teritoriuli samsaxuris arWurva kompiuteruli teqnikiT da saqartvelos masStabiT integrirebuli qselis Seqmna.

prioriteti: saarsrul ebo sistemis efeqtiani muSaoba da misi mowyoba Tanamedrove standartebis Sesabamisad

aRniSnuli prioritetis mizania:

- sajaro samarTlis iuridiuli piris _ arsrul ebis erovnuli biuros muSaobis efeqtianobis gazrda, kadrebis Sercevis swrafi da optimaluri standartebis danergva, teritoriuli organoebis infrastruqturis ganaxleba, Tanamedrove sakomunikacio sistemebis danergva, personalis kvalifikaciis asamarlebeli kursebis sistematuri organizeba, sruli materialur-teqnikiuri uzrunvel yofa.

Ziritadi programebi/RonisZiebi prioritetis mixedvit:

- srulyofilisamarTlebrivi bazis Seqmna, teritoriuli saarsrul ebo biuroebis ofisebit arWurva, arsebuli Senoba-nagebobebis garemonteba, avtoparkis Sevseba-ganaxleba, ertiani cifruli sakomunikacio sistemis Seqmna da Sesabamisi kompiuteruli programebis SemuSaveba, armasrul ebeli aqtebis arsrul ebis procentuli da Tanxobrivi macVenebel ebis zrda.

mosal odnel i Sedegebi:

- saqartvelosi marali macVenebelis mqone arsrul ebis sistemis Seqmna;
- sasamarTlo gadawyvetilebebis drouli da efeqtiani arsrul eba;
- saxel mwifo biujetSi Tanxebis maqsimaluri mobilizeba.

prioriteti: adamianis ufl ebaTa evropul sasamarTlo sa da saertasoriso arbitrajebSi saxel mwifo warmomadgenlobis uzrunvel yofa

aRniSnuli prioritetis miznebia:

- adamianis ufl ebaTa evropul sasamarTlo si warmomadgenlobasTan mimarTebit: adamianis ufl ebaTa evropul sasamarTlo si saxel mwifo poziciebis

efektiani warmodgena da dacva, samarTI ebrivi dacvis Sidasaxel mwifoebri vi saSual ebebis ganmtkiceba;

- saerTaSoriso arbitraJebSi saxel mwifo warmomadgenl obasTan mimarTebiT: saqarTvel os saxel mwifos winaaRmdeg arsebul saarbitraJo davebSi saxel mwifo poziciebis efektiani warmodgena da dacva.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:

- saqarTvel os kanonmdebl obis Sesabamisoba evropul i konvenciis standartebTan, sxvadasxva saxel mwifo uwyebebis efektiani TanamSroml oba evropul sasamarTI osTan da saerTaSoriso arbitraJebTan, maRal kval ificiuri iuridiul i firmebis sakonsul tacio momsaxurebis Sesyidva.

mosal odnel i Sedegebi:

- adamianis ufl ebaTa evropul sasamarTI oSi warmomadgenl obasTan mimarTebiT: wardgenil ganacxadTa raodenobis proporciul ad saqarTvel osTvis politikuri da material uri pasuxismgebl obis dadgenis SemTxvevebis Semcireba, samarTI ebrivi dacvis efektiani Sidasaxel mwifoebri vi sistemis Camoyal ibeba;

- saerTaSoriso arbitraJebSi saxel mwifo warmomadgenl obasTan mimarTebiT: saqarTvel os winaaRmdeg saarbitraJo davebis prevencia da ukve arsebul davebSi saqarTvel osTvis maqsimal urad xel sayrel i Sedegis uzrunvel yofa.

prioriteti: saqarTvel os prokuraturis reformireba saerTaSoriso standartebis Sesabamisad

aRniSnul i prioritētis miznebia:

- administraciul i sferos reformireba da anal itikuri saqmianobis ganviTareba;

- prokuraturis reformireba sisxl is samarTI is saproceso kanonmdebl obis reformis fargl ebSi.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:

- struqturul i da instituciuri reformebis ganviTarebis xel Sewyoba, maT Soris, prokuraturis struqturaSi prokuraturis sabWos Seqmna da misi saqmianobis institucional izacia;

- erTiani statistikuri sistemis Seqmna da anal itikuri saqmianobis srul yofa;

- sisxl is samarTI is saqmeTa marTvis el eqtronul i sistemis danergva;

- samarTal damcavi organoebis mier danaSaul Tan brZol is saqmianobis efektiani koordinacia;

- prokuroris ZiriTad rol ad sisxl issamarTI ebrivi devnis gamokveTa (devnis diskreciul obis principis amoqmedeba);

- procesis Sej ibrebi Tobis principis srul fasovani ganxorciel eba da sisxl is samarTI is saproceso kanonmdebl obis reformis samoqmedo gegmiT gaTval iswinebul i saqmianobis gagrZel eba;
- sisxl is samarTI is saqmeTa el eqtronul i marTvis sistemis SemuSaveba da maSTan dakavSirebul i treningebis organizeba;
- saerTaSoriso TanamSroml obis gaZl iereba, samarTI ebrivi urTierTdaxmarebis sferos srul yofil i ganviTareba.

muxl i 43¹. saqarTvel os sasj el aRsrul ebis, probaciisa da iuridiul i daxmarebis sakiTxTa saministro

- sasj el aRsrul ebisa da probaciis sistemis saerTaSoriso standartebTan Sesabamisobis uzrunvel yofa;
- ufaso iuridiul i daxmarebis sistemis efeqtiani funqcionireba.

prioriteti: sasj el aRsrul ebisa da probaciis sistemis saerTaSoriso standartebTan Sesabamisobis uzrunvel yofa

aRniSnul i prioritētis mizania:

- msj avrdebul Ta kontrol is meqanizmebisa da patimarTa/msj avrdebul Ta gamosworebisa da resocial izaciis procesis xel Sewyoba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:

- probaciis sistemis material ur-teqnikuri bazis gaumj obeseba;
- axal i sasj el aRsrul ebis dawesebul ebis mSenebl oba, avariul mdgomareobaSi myofi Zvel i Senobebis SekeTeba-modernizeba;
- patimarTa da sasj el aRsrul ebis dawesebul ebebis TanamSromel Ta samedicino dazRvevis sistemis srul yofa;
- patimarTa/msj avrdebul Ta sayofacxovrebo pirobebis gaumj obeseba, maT Soris, kvebis normebs zrda, maTTvis fsiqol ogiuri, social uri da janmrTel obis sareabilitacio programebis SemuSaveba;
- sasj el aRsrul ebisa da probaciis saswavl o centris mier TanamSromel Ta sistematuri gadamzadeba da social uri pirobebis etapobrivi gaumj obeseba.

mosal odnel i Sedegebi:

- sasj el aRsrul ebis dawesebul ebebsi patimarTa/msj avrdebul Ta sayofacxovrebo pirobebis, kvebis normebs saerTaSoriso standartebTan Sesabamisoba;
- msj avrdebul Ta resocial izacia, reabilitacia da gamosworeba;
- danaSaul is ganmeorebiT Cadenis Semcireba;

- sasjel arsrul ebisa da probaciis sistemaSi maRal kvalificiuri kadrebis dasaqmeba.

prioriteti: ufaso iuridiul i daxmarebis sistemis efeqtiani funqcionireba

arNiSnul i prioritētis mizania:

- social urad daucvel i mosaxl eobisaTvis konstituciit garantirebul i dacvis ufl ebis uzrunvel yofa, ufaso iuridiul i daxmarebis arsebul i sistemis efeqtianobis zrda.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritētis mixedvit:

- sazogadoebis informireba saxel mwifos mier uzrunvel yofil i ufaso samarTI ebrivi daxmarebis/iuridiul i daxmarebis samsaxuris Taobaze;
- saqarTvel os regionebsi sakonsul tacio centrebisa da iuridiul i daxmarebis biuroebis Camoyal ibeba, maTi efeqtiani da Seufferxebel i saqmianobis uzrunvel yofa;
- sazogadoebriv advokatTa reestris formireba;
- iuridiul i daxmarebis samsaxuris mier gaweul i samarTI ebrivi momsaxurebis uzrunvel yofa;
- iuridiul i daxmarebis samsaxuris monitoringis sabWos Camoyal ibeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saqarTvel os kanonmdebl obisa da saerTasoris val debul ebebis Sesabamisad, sazogadoebis social urad daucvel i fenis warmomadgenl is srul ad uzrunvel yofa maRal i xarixis samarTI ebrivi momsaxurebit saxel mwifos xarj ze, misi sacxovrebel i adgil is miuxedavad;
- saxel mwifos xarj ze ufaso iuridiul i daxmarebis miRebis Sesazl ebl obis Sesaxeb mosaxl eobis informirebul obis gazrda;
- samsaxuris adamianuri resursebis menejmentis gaZliereba, advokatTa saqmianobis organizebul obis xarixis, samsaxurSi dasaqmebul profesional Ta kvalifikaciis donis, Sesabamisad, samsaxuris mier gaweul i ufaso iuridiul i momsaxurebis xarixis amaRI eba.

muxl i 44. saqarTvel os sagareo saqmeTa saministro

- teritoriul i mTI ianobis arDgenis xel Sewyoba;
- nato-Si gawevraneba;
- evrointegracia;
- ekonomikuri diplomacia;
- saqarTvel os warmocena;

- saerTaSoriso usafrTxoebis ganmtkicebaSi wvl il is Setana;
- sazRvargareT saqarTvel os moqal aqeTa ufl ebebis dacva da Tanamemamul eebTan urTierToba;
- instituciuri efeqtianobis gaumj obeseba.

prioriteti: teritoriul i mTI ianobis aRdgenis xel Sewyoba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- konfliqtebis mogvarebis procesSi evrokavSirisa da aSS-is aqtiuri CarTul obis SenarCuneba;
- Jenevis mol aparakebaTa formatis qmedobaunarianobis uzrunvel yofa;
- evrokavSiris sadamkvirvebl o misiis saqarTvel os mTel teritoriaze gavrcel ebis xel Sewyoba, saWiroebis SemTxvevaSi konfliqtebis zonebSi evrokavSiris an/da euTos samSvidobo an/da sapolicio misiebis ganlagebis xel Sewyoba, Sesabamisi saerTaSoriso mxardaWeris uzrunvel yofa;
- samSvidobo procesis internacional izaciis konteqstSi konfliqtebis regionebsi euTosa da gaeros misiebis gagrZel eba saqarTvel ostvis misaRebi formatiT;
- devnilebis Rirseuli da usafrTxo dabrunebis xel Sewyoba Sesabamisi saerTaSoriso garantiebSi pirobebSi;
- devnilTa ufl ebebis dacva da omis Sedegad dazaral ebul regionebsi humanitarul i mdgomareobis gaumj obesebis xel Sewyoba;
- omis Sedegad dazaral ebul i regionebsi ekonomikuri da socialuri rehabilitacia, konfliqtebis zonebSi adgil obrivi donis (grassroots level, people-to-people) kontaqtebis xel Sewyoba.

mosal odnel i Sedegebi:

- Jenevis mol aparakebaTa formatis realuri funqcionireba;
- ruseTis federaciis mier cecxliSewyvetis Sesaxeb eqvspunqtiani SeTanxmebis Sesrulleba, rac saqarTvel os deokupaciisa da konfliqtebis politikuri mogvarebis winapiroba iqneba;
- konfliqtebis zonebSi adgil obrivi mosaxleobis usafrTxoebis donis amaRleba da humanitarul i mdgomareobis gaumj obeseba;
- devnilTa ufl ebebis dacvis gaumj obeseba.

prioriteti: nato-Si gawevrianeba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- nato-saqarTvel os komisiis formatis maqsimaluri gamoyeneba;
- erovnuli wliuri gegmis SemuSavebasa da realizaciaSi monawileba;
- IPAP-is farglebSi valdebul ebebis Sesrulleba;

- intenziuri dial ogis (ID), rogorc gawevrianebis erT-erTi meqanizmis, maqsimal uri gamoyeneba politikuri konsultaciebisatvis.

mosal odnel i Sedegi:

alianstan Tavsebadobis mirweva da gawevrianebisatvis aucil ebel i teqnikiuri parametrebis Sesruleba.

prioriteti: evrointegracia

Ziritadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- evropuli samezobl o politikis samoqmedo gegmis ganxorციელები ხელსეუობა;
- TanamSroml oba armosavl et partniorobis fargl ebSi;
- evrokavSirTan liberaluri savaWro reJimis mirweva;
- intenziuri dial ogis warmarTva samarTl is, Tavisufl ebisa da usafrTxoebis sakiTxebze, maT Soris, gamartivebuli savizo reJimisa da readmisiis ხელსეუობის დადების მიზნით;
- evrokavSiris CarTva konfliqtebis mogvarebis procesSi.

mosal odnel i Sedegebi:

- evropuli samezobl o politikis samoqmedo gegmit gatvaliswinebuli amocanebis warmatebit Sesruleba da evrokavSirTan integraciis axali donis mirweva;
- evrokavSirTan Tavisufali vaWrobis, gamartivebuli savizo reJimis და readmisiis Setanxmebebis gaformebis ხელსეუობა;
- evrokavSirTan garrmavebuli CarCo Setanxmebis gaformebis ხელსეუობა;
- evrokavSiris aqtiური Cabma saqarTvel os deokupaciisa და konfliqtebis msvidobiani mogvarebis procesSi.

prioriteti: ekonomikuri diplomacia

Ziritadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- eqsportis mxardaWera;
- ucxouri investiciebis mozidvis ხელსეუობა;
- energoresursebis mowodebis diversificirebis ხელსეუობა.

mosal odnel i Sedegebi:

- eqsportის მოცულობის ზრდა;
- ucxouri investiciebis მოცულობის ზრდა;
- qveynis energousafrTxoebis გაზლიერება.

prioriteti: saqarTvel os warmocena

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioriteti mixedviT:

- gare samyaroTvis qveynis sruli potencialis efeqtianad demonstrireba;
- sazRvargareT qarTuli kul turis popul arizaciis xel Sewyoba;
- saTvistomoebis potencialis gamoyeneba;
- kul turuli memkvidreobis dacvis xel Sewyoba;
- saganmanaTli ebloda kul turuli gacviliti programebis xel Sewyoba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saerTasoris asparezze saqarTvel os, rogorc evropuli faseuli obebisa da kul turis mqone qveynis, aRqma;
- saerTasoris organizaciebTan TanamSromlobis gaaqtiureba kul turuli memkvidreobis dacvis gaZlierebis miznit;
- saganmanaTli ebloda kul turuli gacviliti programebis intensivobis zrda.

prioriteti: saerTasoris usafrTxoebis ganmkicebaSi wli is Setana

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioriteti mixedviT:

- SeiaraRebaze kontrolisa da ganiaraRebis sakiTxebze muSaoba;
- saxel mwifo sazRvris delimitacia-demarkaciis procesSi monawileba.

mosal odnel i Sedegebi:

- erovnuli da regionuli usafrTxoebis gaZliereba;
- saqarTvel os, rogorc usafrTxoebis xel Semwyobi qveynis, imijis gaZliereba;
- demarkirebuli, delimitirebuli da daculi saxel mwifo sazRvari.

prioriteti: sazRvargareT saqarTvel os moqal aqeta ufl ebebis dacva da Tanamamuli eebTan urTierToba

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioriteti mixedviT:

- sakonsulodawesebul ebebis saqmianobis efeqtianobis gazrda;
- saqarTvel os moqal aqeta daxmareba krizisul da sagangebo situaciebSi;
- saqarTvel os moqal aqeta ucxoetsi mogzauroba da Sromiti migraciis sakiTxis mowesrigeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- sazRvargareT saqarTvel os moqal aqeebis ufl ebebis dacvis gaumj obeseba;
- krizisul situaciebSi moqal aqetaTvis daxmarebis gaumj obeseba;

- saqarTvel os moqal aqeebisaTvis ucxouri vizebis gacemis procedurebis liberal izacia da gamartiveba.

prioriteti: instituciuri efeqtianobis gaumj obeseba

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritets mixedviT:

- adamiური resursebis sistemis srul yofa;
- dagegmvis sistemis institucional izacia.

mosal odnel i Sedegebi:

- dipl omatiuri samsaxuris TanamSromel Ta kval ifikaciis amaRI eba;
- marTvis, dagegmvisa da saqmianobis Sefasebis organizaciul i kul turis Camoyal ibeba da misi institucional izacia.

muxl i 45. saqarTvel os Tavdacvis saministro

- personal is social uri pirobebis gaumj obeseba;
- Tavdacvis sistemis marTvis gaumj obeseba da Semdgomi institucional izacia;
- personal is kval ifikaciis amaRI eba;
- SeiaraRebul i Zal ebis SesaZI ebl obebis ganviTareba;
- nato-Si integraciis mxardaWera da ormxrivi TanamSroml obis intensifikacia.

prioriteti: personal is social uri pirobebis gaumj obeseba

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritets mixedviT:

- samxedro da samoqal aqo mosamsaxureebisaTvis janmrTel obisa da sicocxl is dacvis arsebul i donis amaRI ebis procesis gagrZel eba;
- oficrebisaTvis sacxovrebel i binebis mSenebl oba;
- ruseTis federaciis agresiiis dros dazaral ebul i/daRupul i mosamsaxureebis/maTi oj axebis mimarT social uri val debul ebebis Sesrul ebis gagrZel eba saqarTvel os kanonmdebl obis Sesabamisad;
- mosamsaxureebis sayazarme pirobebis gaumj obeseba.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel os Tavdacvis saministros rigebSi axal i kadrebis mozidva da gamocdil i kadrebis SenarCuneba. samxedro samsaxuris prestiJis da motivaciis amaRI eba. samxedro mosamsaxuris oj axi iqneba social urad dacul i rogorc samxedro samsaxuris gavl is periodSi, ise mis Semdgom.

prioriteti: Tavdacvis sistemis marTvis gaumj obeseba da Semdgomi institucional izacia

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- Tavdacvis dagegmvisa da marTvis procesebis koordinirebul ad ganxorciel ebisatvis saqarTvel os Tavdacvis saministros da gaerTianebuli Stabis urTierTqmedebis gasaumj obesebl ad saWiro zomebis miReba;
- marTvis sxvadasxva doneze sxvadasxva rgol sa da struqturul erTeul s Soris koordinaciis, informaciis miwodebisa da gacvl is xarisxis amaRI eba;
- dagegmvis, programirebisa da biujetirebis sistemis (PPBS) Semdgomi institucional izacia, PPBS-is struqturuli erTeulebis sabol oo Camoyal ibeba, procesSi CarTuli personal is kvalifikaciis amaRI eba da PPBS-is impl ementaciis mxardamWeri sxva RonisZiebebis ganxorciel eba;
- umaRI es samoqal aqo saswavo dawesebul ebebSi Tavdacvisa da usafrTxoebis sakiTxebze akademiuri programebis ganvitarebis mxardaWera;
- samoqal aqo sazogadoebis warmomadgenl ebTan TanamSroml oba, sazogadoebasTan urTierTobis strategiis daxvewa da arasamTavrobo seqtorSi arsebul eqspertTa potencial is gamoyeneba;
- Tavdacvis sistemis Tanamedrove informaciuli teqnologiebiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

aRniSnuli RonisZiebebi xel s Seuwyobs saqarTvel os Tavdacvis saministrosa da SeiaraRebul Zal ebSi marTvis efeqtiani sistemis danergvas, rac uzrunvel yofs gadawyvetilebis miRebis meqanizmebis optimizacias, resursebis gadanawilebisa da gamoyenebis racional izacias da gamWirval obis amaRI ebas; ganxorciel deba Sesyidvebis sistemis srul yofa da grZel vadiani da saSual ovadiani dagegmvis erTian procesSi sruli integrireba.

prioriteti: personal is kvalifikaciis amaRI eba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- Tavdacvis erovnuli akademiis reorganizacia, misi SesaZlebl obebis ganvitareba saqarTvel os samxedro ganaTlebis motxovnebis Sesabamisad;
- serJantTa momzadebis skolis ganvitareba da profesiuli srul yofis mizniT Sesabamisi kursebis danergva;
- samxedro da samoqal aqo personal is sazRvargareT kvalifikaciis amaRI ebis procesis gagrZel eba;
- SeiaraRebul Zal ebSi gaerTianebuli swavl ebebisa da wvrTnebis programebis daxvewa da impl ementacia;
- wvrTnebisatvis aucil ebel i simul aciuri SesaZlebl obebis ganvitareba;

- samxedro da samoqal aqo personal is mier ucxouri enis saWiro doneze Seswavl is mizniT adgil obrivi enobrivi momzadebis centris efeqtianobis amaRI eba da enobrivi momzadebis Semdgomi srul yofa;

- samxedro mosamsaxureTa marTvis sistemis Zireuli reformis impl ementaciis dawyeba;

- samxedro ierarqiuli principis dacvisa da wodebrivi struqturis bal ansis aRdgenis mizniT, Tanamdebobrivi principiT anazRaurebidan wodebrivi principiT anazRaurebis sistemaze gadasvl is procesis gegmazomieri ganxorciel ebis dawyeba;

- saqarTvel os Tavdacvis saministros samoqal aqo ofisis adamanuri resursebis marTvis sistemis, agreTve saministroSi kval ificiuri personal is mozidvis, SerCevis, Sefasebis, profesiuli ganvitarebis, Senarcunebisa da daTxovnis procedurebis etapobrivi optimizacia;

- safinanso samsaxurebsa da logistikis sferoSi dasaqmebul buRal truli aRricxvis muSakTa kval ifikaciis amaRI eba.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel os Tavdacvis saministros personal is kval ifikaciis amaRI eba xel s Seuwyobs saministros qmedobaunarianobis amaRI ebas da gansazRvruli resursebiT Seiqmneba ufro meti Sedegis miRebis SesaZl ebl oba.

prioriteti: SeiaraRebul i Zal ebis SesaZl ebl obebis ganvitareba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- SeiaraRebul Zal ebSi sahaero Tavdacvis sistemis srul yofis gagrZel eba, sahaero Tavdacvisa da kontrol is SesaZl ebl obebis da samxedro-sahaero Zal ebis Semdgomi ganvitareba;

- marTvisa da kontrol is sistemis Semdgomi gaumj obeseba da SeiaraRebul Zal ebSi C4ISR-is SesaZl ebl obebis etapobrivi ganvitareba;

- SeiaraRebul Zal ebSi tanksawinaaRmdego SesaZl ebl obebis ganvitareba;

- samxedro dazvervis sistemis etapobrivi optimizaciis gegmis SemuSaveba;

- SeiaraRebul i Zal ebis gaertianebuli operaciebis warmoebis SesaZl ebl obebis gaumj obeseba;

- Zal Ta logistikuri uzrunvel yofis sistemis gaumj obeseba;

- SeiaraRebul i Zal ebis samTo da specoperaciebis ganxorciel ebis SesaZl ebl obebis gaumj obeseba;

- SeiaraRebul i Zal ebis teqnikiTa (sakomunikacio, sadazvervo, logistikuri, samedicino, sainJinro da a. S.) da aRWurvil obiT optimal urad dakompl eqteba;

- SeiaraRebul i Zal ebis saerTo marTvisa da kontrol is SesaZl ebl obebis gaumj obesebis mizniT `operatiuli marTvis centris- ganvitareba;

- SeiaraRebul Zal ebSi kavSirgabmul obisa da informaciis usafrTxoebis sistemis gaumj obeseba;
- ruseTis federaciis samxedro agresii Sedegad dazianebul i infrastruqturis mSenebl oba/reabil itacia;
- samxedro-samedicino sistemis optimizacia/daxvewa da samxedro medicinis SesaZl ebl obebis gaumj obeseba; saqarTvel os Tavidacvis saministros samxedro hospital sa da saqarTvel os Tavidacvis saministros samedicino samsaxurebs Soris koordinaciis gaumj obeseba; samxedro hospital is potencial is ufro aqtiurad gamoyeneba samxedro-samedicino sistemis ganvitarebis gegmebis SemuSavebaSi;
- gaerTianebul Stabsa da SeiaraRebul Zal ebSi samxedro-samoqal aqo TanamSroml obis (CIMIC) sistemis etapobrivi ganvitareba;
- SeiaraRebul Zal ebSi birtvuli, biologiuri, qimiuri da radiologiuri (NBCR) dacvis SesaZl ebl obebis etapobrivi ganvitareba;
- rezervisa da mobil izaciis axali koncepciis SemuSaveba da ganvitareba miRebul gamocdil ebaze dayrdnobiT;
- vadagasuli da dazianebul i, gamousadegari sabrZolo masal ebisa da teqnikiis util izacia.

masal odnel i Sedegi:

aRniSnuli RonisZiebebi xels Seuwyobs SeiaraRebul i Zal ebis SesaZl ebl obebis proporciul ad ganvitarebas, rac, Tavis mxriv, gazrdis Zal Ta saerTo SesaZl ebl obebs, aamaRl ebs maTTvis dakisrebul i misiebis Sesrul ebis xarisxs da gaaZl ierebs qveynis Tavidacvisunarianobas.

prioriteti: nato-Si integraciis mxardalera da ormxrivi TanamSroml obis intensifikacia

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- nato-Si integraciis kuTxiT aRebul i val debul ebebis Sesrul eba da Tavidacvis sistemaSi mimdinare reformebis nato-s standartebTan Sesabamisobis uzrunvel yofa;
- partnior qveynebtan Tavidacvis sferoSi TanamSroml obis intensifikacia;
- muSaobis gagrZel eba saqarTvel os mier nato-s winaSe PARP-is fargl ebSi aRebul i val debul ebebis da `partniorobis miznebis-Sesrul ebisaTvis;
- saerTasoriso samSvidobo an/da antiteroristul misiebSi monawileobis potencial is Senarcuneba/ganvitareba;
- yovel wliur erovnul gegmaSi (ANP) saqarTvel os Tavidacvis saministros kuTxiT Sesatani val debul ebebis SemuSaveba da Sesrul eba;
- Tavidacvis mimarTulebiT nato-saqarTvel os komisiis potencial is maqsimal uri gamoyeneba da komisiis fargl ebSi miRebul i gadawyvetilebebis ganxorciel eba;

- partnior qveyneBTan erTad saerTasoris swavl ebebSi monawil eoba;
- samxedro aerodromebis aRdgena da nato-s moTxovneBTan maTi Tavsebadobis gaumj obeseba;
- SeiaraRebul i Zal ebis sakontraqto sistemaze mTlianad gadasvl is xel Sewyoba;
- `maspinZel i qveynis mxardamWeri SesaZl ebl obebis- ganviTareba, aRniSnul formatSi nato-sTan Tavsebadi infrastruqturis SenarCuneba, agreTve damatebiTi infrastruqturis ganviTareba RSOM-is (Zal Ta operaciul Teatrze ganTavseba, momzadeba da saoperacio zonaSi Sesvl a) moTxovnebis Sesabamisad;
- nato-s Sesaxeb mosaxl eobis informirebul obis uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

aRniSnul i RonisZiebebi mniSvel ovnad Seuwyobs xel s saqarTvel os Tavdacvis sistemis nato-sTan Tavsebadobis amaRl ebas, nakisri val debul ebebis Sesrul ebas, rac, Tavis mxriv, erT-erTi aucil ebel i winapirobaa Crdil oatl antikur aliansSi gawevrianebisatvis.

muxl i 46. saqarTvel os Sinagan saqmeTa saministro

- sazogadoebrivi wesrigisa da saxel mwifo usafrTxoebis dacva;
- saxel mwifo sazRvris usafrTxoebis dacva;
- profesional i da kval ificiuri kadrebis momzadeba;
- erovnul i saganZurisa da dipl omatiuri warmomadgenl obebis usafrTxoebis uzrunvel yofa;
- mosamsaxureTa social uri dacva;
- saxel mwifo material uri rezervis maragis Senaxva da momsaxureba, axal i strategiul i maragebis Seqmna.

prioriteti: sazogadoebrivi wesrigisa da saxel mwifo usafrTxoebis dacva

aRniSnul i prioritetis mizania:

- geopol itikuri mdebareobidan da narkobiznesis gavrcel ebis, teroristul i da diversiul i aqtebis saSiSroebidan gamomdinare, sazogadoebrivi wesrigisa da saxel mwifo usafrTxoebis dacva.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- saxel mwifo usafrTxoebisa da sazogadoebrivi wesrigis dacva, danaSaul isa da sxva samarTal darRvevaTa, qveynis sasicocxlo interesebis winaaRmdeg mimarTul i sxva qveynebis, organizaciaTa da pirTa miznebis da moqmedebebis gamovl ena, aRkveTa, gamoZieba da anal izi;
- sazogadoebrivi wesrigis dacva, saxel mwifos konstituciuri wyobil ebis, qveynis suverenitetis, teritoriul i mTlianobis, samecniero-

ekonomikuri, samxedro potencial isa da saxel mwifo saiduml oebis dacvis RonisZiebaTa ganxorciel eba, sxva qveynebis special uri samsaxurebisa da cal keul pirTa marTI sawinaaRmdego qmedebebis aRkveTa, saxel mwifosaTvis mosal odnel i safrTxis prognozireba da xel isufl ebis umaRI esi organoebisaTvis saTanado rekomendaciebis miwodeba;

- saxel mwifo uSiSroebis uzrunvel yofis mizniT kontrdazverviTi saqmianobis ganxorciel eba saqarTvel os winaaRmdeg mimarTul i sadazvervo da mtrul i saqmianobis gamovl enis, Tavidan acil ebisa da aRkveTis mizniT;

- danaSaul isa da sxva samarTal darRvevaTa Sesazl o safrTxis Tavidan acil ebisa da aRkveTis profil aqtikuri RonisZiebebis ganxorciel eba, maTi gamovl ena, winaswari gamozieba, danaSaul Si eWvmitanil i an/da bral debul i pirebis Zebna da dakaveba, agreTve maTTan brZol is taqtikisa da strategiis SemuSaveba;

- fizikur pirTa ufl ebebisa da Tavisufl ebebis dacva marTI sawinaaRmdego xel yofisagan, ugzo-ukvl od dakargul pirTa Zebna, arasrul wl ovanTa mier da maT mimarT Cadenil danaSaul Ta aRkveTis prevenciul i RonisZiebebis organizeba;

- danaSaul isa da sxva samarTal darRvevaTa Tavidan acil ebisa da aRkveTis mizniT operatiul -samZebro saqmianobis ganxorciel eba, iaraRis l egal uri brunvis kontrol i;

- sagzao moZraobis usafrTxoebis uzrunvel yofa, qveynis saxanZro usafrTxoebis dacva;

- organizaciebsa da sawarmoebSi saxel mwifo saiduml oebis dacvis kontrol i;

- sagangebo situaciebis SemTxvevaSi samoqal aqo usafrTxoebis zomebis gatareba, stiqiuri ubedurebis, katastrofebisa da sxva sagangebo situaciebis dros pirTa usafrTxoebis, sazogadoebrivi wesrigisa da pirTa qonebis xel yofisagan dacva, dazaral ebul da umweo mdgomareobaSi myof pirTaTvis gadaudebel i daxmarebis aRmoCena;

- dadgenil i wesiT saxel mwifo xel isufl ebis organoTa umaRI esi Tanamdebobis pirebisa da strategiul i obieqtების dacvis operatiul i uzrunvel yofa;

- saxel mwifoTaSorisi xel Sekrul ebebisa da SeTanxmebebis safuZvel ze, Sesabamis uwyebebTan erTad, kontrdazverviTi saqmianobiT saqarTvel os teritoriaze ucxoetis warmomadgenl oebis, Tavis kompetenciis fargl ebSi saqarTvel os sazRvrebis gareT saqarTvel os dawesebul ebebisa da moqal aqeebis, agreTve saerTaSoriso xasiaTis RonisZiebebis usafrTxoebis uzrunvel yofa;

- sasazRvro pol iciuri RonisZiebebis ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegebi:

- danaSaul isa da sxva samarTal darRvevebis Semcireba;

- saxel mwifosaTvis mosal odnel i safrTxis prognozireba;

- moqal aqeta ufl ebebisa da Tavisufl ebebis dacvis uzrunvel yofa;

- stiqiuri ubedurebebisa da katastrofebis l okal izeba da maTi Sedegebis l ikvidacia;
- sagzao moZraobis usafrTxoebis gaumj obeseba.

prioriteti: saxel mwifo sazRvris usafrTxoebis dacva

aRniSnul i prioritētis mizania:

- suverenitetisa da teritoriul i mTl ianobis xel yofis mcdel obidan gamomdinare, saxel mwifo sazRvris usafrTxoebis dacva.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritētis mixedviT:

- saxel mwifo sazRvris dacva, sxva saxel mwifo uwyebebTan erTad qveynis teritoriul i mTl ianobis, saxel mwifo sazRvris xel Seuxebl obis, saxel mwifos, moqal aqeta da maTi qonebis usafrTxoebis dacva;
- saqarTvel os kanonmdebl obis Sesabamisad, saxel mwifo sazRvarze, sasazRvro zol Si, sasazRvro zonaSi, qveynis sazRvao sivrceSi da iurisdicqias daqvemdebarebul gemebsa da safren saSual ebebze kanonsawinaaRmdego qmedebaTa prevencia, gamovl ena da aRkveTa;
- sasazRvro incidentebis, samxedro da sxva saxis agresiis, teroristul i aqtebis Tavidan acil eba da mogerieba;
- ucxoel Ta inspeqtireba, migraciisa da ucxoel Ta samarTl ebrivi mdgomareobis Sesaxeb saqarTvel os kanonmdebl obiT gaTval iswinebul i sxva moTxovnebis Sesrul ebis uzrunvel yofa;
- samaSvel o operaciebis ganxorciel eba zRvaze, sasazRvro zol sa da zonaSi, xol o gansakuTrebul SemTxvevebSi – adamianis sicocxl isa da qonebis gadarCenis mizniT – qveynis mTel teritoriaze;
- Tavisi kompetenciis fargl ebSi saqarTvel os kanonmdebl obis dacvisa da saerTaSoriso val debul ebebis Sesrul ebis kontrol i saxel mwifo sazRvarze, sazRvao sivrceSi, portebSi da gemebze;
- navsadgurebis dacva da usafrTxoeba, sazRvao sivrceSi suverenul i ufl ebebis dacva da naosnobis usafrTxoebis uzrunvel yofa, naosnobis wesebis dacva;
- saxel mwifo sazRvarze, sasazRvro zol Si, sasazRvro zonasa da sazRvao sivrceSi adamianiT vaWrobs (trefikingis), kontrabandul i saqonl is, maT Soris, narkotikul i saSual ebebis, iaraRis, asafeTqebel i nivTierebebisa da masobrivi ganadgurebis saSual ebebis importisa da eqsportis prevencia, gamovl ena da aRkveTa;
- operatiul -samZebro saqmianobis ganxorciel eba saxel mwifo sazRvarze, sasazRvro zol Si, sasazRvro zonasa da sazRvao sivrceSi danaSaul Ta Tavidan acil ebis, gamovl enisa da aRkveTis uzrunvel yofis mizniT, Tavisi kompetenciis fargl ebSi sisxl is samarTl is saqmeebze winaswari gamoZiebis Catareba da administraciul i saqmiswarmoeba;

- saxel mwifo sazRvarze, sasazRvro zol Si, sasazRvro zonasa da sazRvao sivrceSi arsebul i safrTxeebis Sesaxeb informaciis Segroveba, misi Seswavl a, analizi da Sesabamisi reagirebis meqanizmis SemuSaveba, saWiroebis SemTxvevaSi, Sesabamisi ufl ebamosil i saxel mwifo organoebis informireba;
- sasazRvro kanonmdebl obis srul yofa, mesazRvreTa standartul i samoqmedo procedurebis SemuSaveba (samxedro sazRvris dacvis wesdebis ganxorciel eba), integrirebul i sazRvris marTvis strategiis ganxorciel eba;
- mesazRvreTa srul yofil i momzadeba-gadamzadebis sistemis Camoyal ibeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saxel mwifo sazRvris xel Seuxebl obis uzrunvel yofa;
- saxel mwifo sazRvarze, sasazRvro zol Si, sasazRvro zonasa da sazRvao sivrceSi kanonsawinaaRmdgo qmedebaTa Semcireba;
- naosnobis usafrTxoebis uzrunvel yofa da wesebis dacva;
- narkotikul i saSual ebebis, iaraRis, asafeTqebel i nivTiererebebis da masobrivi ganadgurebis saSual ebebis importisa da eqsportis prevencia, gamovlena da aRkveTa;
- kontrabandul i saqonlis importisa da eqsportis minimumamde Semcireba.

prioriteti: profesional i da kval ificiuri kadrebis momzadeba

aRniSnul i prioritetis mizania:

- maRal profesional i kadrebis momzadeba-gadamzadeba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- samarTal mcodneebisa da sxva profilis special istTa momzadeba da gadamzadeba, kvleviti da gamoyenebiti samecniero saqmianoba;
- Sinagan saqmeTa saministros sistemisa da sxva samarTal damcavi struqturebisa da dawesebul ebebis TanamSromelTa pirvel dawyebiti momzadeba da kval ifikaciis amaRleba, Sinagan saqmeTa saministros sistemis rigiTTa da umcros meTaurTa Semadgenl obis momzadeba.

mosal odnel i Sedegi:

kadrebis profesional izmisa da kval ifikaciis amaRleba.

prioriteti: erovnul i saganZurisa da dipl omatiuri warmomadgenl obebis usafrTxoebis uzrunvel yofa

aRniSnul i prioritetis mizania:

- erovnul i saganZuris qveynis gareT gatanis mcdel obebisa da dipl omatiur korpusze Tavdasxmis saSiSroebidan gamomdinare, erovnul i saganZurisa da dipl omatiuri warmomadgenl obebis usafrTxoebis uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- dipl omatiuri misiebis da maTi xel mZRvanel ebis rezidenciebis, gansakuTrebiT mniSvnel ovani saxel mwifo obieqtebis, erovnul i saganZuris, mniSvnel ovani obieqtebis, satransporto saSual ebebis da komunikaciebis, energetikisa da sxva obieqtebis dacva, fuladi saxsrebisa da moZravi tvirTebis dacva-gacil eba.

mosal odnel i Sedegi:

dipl omatiuri misiebis, rezidenciebis, gansakuTrebiT mniSvnel ovani saxel mwifo obieqtebis, erovnul i saganZurisa da mniSvnel ovani obieqtebis dacvis xarisxis amaRl eba.

prioriteti: mosamsaxureTa social uri dacva

aRniSnul i prioritetis mizania:

- samsaxurebrivi moval eobis Sesrul ebisas daWra-dasaxiCrebis SemTxvevaSi mosamsaxureTa social uri dacva.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- Sinagan saqmeTa saministros mosamsaxureTa, Sinagan saqmeTa organoebidan TadarigSi daTxovnil pirTa, maTi ojaxis wevrTa da saministros saswavi o dawesebul ebebis msmenel Ta samedicino uzrunvel yofa;

- Sinagan saqmeTa saministros TanamSromel Ta janmrTel obis mdgomareobisa da fizikuri ganvitarebis SenarCuneba da ganmtkiceba, avadobisa da Sromisuunarobis Sencireba, dispanserizacia, samkurnal wami o saSual ebebiT uzrunvel yofa, stacionarul -sanatoriul i mkurnal oba, avadobisa da travmatizms mizezebis Seswavi a, avadmyofTa da daWril Ta samedicino reabilitacia, pensionerTa da unarSeZRudul Ta samedicino Semowmeba;

- dadgenil i wesiT samxedro-saeqimo komisiis organizeba da Catareba, Sesazlo sabrZolo moqmedebebis dros daWril TaTvis samedicino daxmarebis aRmoCena da evakuaciis organizeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- mosamsaxureTa janmrTel obis mdgomareobisa da fizikuri ganvitarebis SenarCuneba da ganmtkiceba;

- avadobisa da Sromisuunarobis raodenobaTa Sencireba;

- avadmyofTa da daWril Ta samedicino reabilitacia;

- mosamsaxureTa, TadarigSi daTxovnil pirTa da maTi ojaxis wevrTa samedicino uzrunvel yofis gaumj obeseba.

prioriteti: saxel mwifo material uri rezervis maragis Senaxva da mosamsaxureba, axal i strategiul i maragebis Seqma

aRniSnul i prioritetis mizania:

- qveynis interesebidan gamomdinare, saxel mwifo material uri rezervebis Senaxva, maTi momsaxureba da axal i strategiul i maragebis Seqmna.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- saxel mwifo rezervebis material ur faseul obaTa operaciebis warmoeba;
- saxel mwifo rezervebis, masal ebisa da saqonl is dagrovebis saxel mwifo daval ebebis Sesrul eba;
- material urad sapsuxismgebl o rezervebis Senaxvisa da aRricxvis kontrol i.

mosal odnel i Sedegebi:

- saxel mwifo material uri rezervebis bazis srul yofa;
- axal i strategiul i maragebis Seqmna.

muxl i 47. saqarTvel os ganaTI ebisa da mecnierebis saministro

- ganaTI ebis sistemaSi instituciuri mSenebl obis dasrul eba, ganaTI ebis marTvis sistemis srul yofa da material ur-teqnikiuri bazis ganvitareba;

- xarisxiani ganaTI ebis miRebis Tanabarufi ebianobis uzrunvel yofa; erTian evropul da evroatl antikur saganmanaTI ebl o sivrceSi CarTva; qveynis samoqal aqo integraciis procesis xel Sewyoba;

- Sromis bazarze orientirebul i, moqnil i profesiul i ganaTI ebis sistemis ganvitareba; saswavl o procesSi Tanamedrove teqno logiebis gamoyeneba; mecnierebis ganvitareba.

aRniSnul i prioritetebis miznebia:

- ganaTI ebis erTiani mdgradi sistemis Camoyal ibeba ganaTI ebis sxvadasxva safexurebis mWidro urTierTkavSiriT; demokratiul i da decentral izebul i marTvis meqanizmebis gaumj obeseba; ganaTI ebis dafinansebis model ebis srul yofa;

- ganaTI ebis yvel a safexurze swavl ebisa da swavl is xarisxis amaRI eba; ganaTI ebis Tanamedrove material uri bazis Camoyal ibeba; Sromis bazris moTxovnebis Sesabamisi da pirovnebis moTxovnebe, SesaZI ebl obebsa da interesebze orientirebul i saganmanaTI ebl o saswavl o programebis ganxorciel eba; ganaTI ebis yvel a safexurze informaciul -sakomunikacio teqno logiebis farTo gamoyenebis xel Sewyoba;

- eTnikuri umciresobebisa da gansakuTrebul i saWiroebebis mqone moswavl eebis saganmanaTI ebl o procesSi CarTul obis gazrda;

- umaRI esi ganaTI ebisa da mecnierebis integracia; mecnierebis prioritetul i mimarTul ebebis upiratesi ganvitareba; samecniero infrastruqturis ganvitareba; mecnierebaSi konkurentunariani axal gazrda kadrebis mizidva.

**prioriteti: ganaTI ebis sistemaSi instituciuri mSenebl obis dasrul eba,
ganaTI ebis marTvis sistemis srul yofa da material ur-
teqnikuri bazis ganviTareba**

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- skol amdel i ganaTI ebis marTvis strategiis SemuSaveba; skol amdel i ganaTI ebis standartebis SemuSaveba; skol amdel ganaTI ebaze xel misawvdomobis gazrdaze orientirebul i al ternatiul i model ebis pil otireba;
- vauCerul i dafinansebis arsebul i sistemis kvl eva da al ternatiul i model ebis SemuSaveba; sajaro skol ebisa da resurscentrebis CarTva erTian saganmanaTI ebl o informaciul -sakomunikacio qsel Si; skol ebis reabilitacia; skol is marTvaSi skol ebis mmarTvel obiTi rgol ebis kompetenciebis gazrda; resurscentrebis aRWurva da personalis kvalifikaciis amaRI eba; zogadi skol ebis akreditaciis Catareba; maswavl ebl ebis momzadebisa da profesiul i ganviTarebis programebis akreditacia; maswavl ebel Ta certificireba;
- erTiani erovnul i sabakal avro gamocdebis Catareba; sauniversiteto infrastruqturis ganviTareba; umaRI esi ganaTI ebis dafinansebis politikis kvl eva;
- ganxorciel ebul i programebis monitoringi; ganaTI ebis reformisa da misi ganxorciel ebis Sesaxeb sazogadoebis informireba.

mosal odnel i Sedegebi:

- skol amdel i ganaTI ebis Semdgomi ganviTarebisaTvis saWiros instituciuri meqanizmebis Seqmna;
- skol ebis dafinansebis, saswavl o garemos gaumj obesebis, marTvis efeqtianobisa da gamWvirval obis gazrda; saganmanaTI ebl o resurscentrebis efeqtiani funqcionirebis uzrunvel yofa; skol ebSi saswavl o garemosa da resursebis erovnul saswavl o gegmebTan da miznebTan Sesabamisobis dadgenis meqanizmis Seqmna; pedagogTa momzadebisa da profesiul i ganviTarebis programebis xarisxis zrdisa da Sefasebis meqanizmis Seqmna; zogadi ganaTI ebis sistemis rgol ebs Soris komunikaciis, marTvisa da TanamSroml obis efeqtianobis gaumj obeseba;
- qveynis umaRI esi saganmanaTI ebl o dawesebul ebebis sabakal avro da profesiul saganmanaTI ebl o programebze misaReb gamocdebze gamWvirval obisa da samarTlianobis uzrunvel yofa; umaRI es saganmanaTI ebl o dawesebul ebebsi saswavl o garemos gaumj obeseba; umaRI esi ganaTI ebis sistemis dafinansebis gaumj obeseba;
- ganaTI ebis sferoSi Tanamedrove midgomebsa da meTodebze informirebul obis gazrda; ganaTI ebasa da mecnierebaSi saxel mwifo politikisa da misi ganxorciel ebis mimarT sazogadoebis pozitiuri damokidebul ebisa da procesSi CarTul obis gazrda.

prioriteti: xarisxiani ganaTI ebis miRebis TanabarufI ebianobis uzrunvel yofa; erTian evropul da evroatI antikur saganmanaTI ebl o sivrceSi CarTva; qveynis samoqal aqo integraciis procesis xel Sewyoba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- saj aro skol ebis pedagogTa Sromis anazRaurebis gazrda da dazRveva; erovnul i saswavl o gegmebis (esg) SemuSaveba da daxvewa; saj aro skol is direktorTa gadamzadeba; saxel mZRvanel oebis xarisxis amaRI eba; maswavl ebl ebisTvis damxmare saxel mZRvanel oebis momzadeba da gavrcel eba; maswavl ebel Ta profesiul i ganvitarebis treningebis saxel mwifo dafinanseba; saganmanaTI ebl o dawesebul ebebSi disciplinuri darRvevebis armofoxvrisa da Zal adobis prevenciis sistemis Camoyal ibeba;

- eTnikur umciresobebSi qarTul i umaRI esi saganmanaTI ebl o dawesebul ebebis popul arizacia, maTTvis saxel obo, profesiul i da umaRI esi ganaTI ebis misarebad grantebis gacema; enis swavl ebis saxl ebis xel Sewyoba da eTnikuri umciresobebisTvis saxel mZRvanel oebis Targmna;

- inkl uziuri ganaTI ebis danergva, skol amdel dawesebul ebebSi mul tidisciplinuri jgufis muSaobis xel Sewyoba; koreqciul i ganaTI ebis saxel mwifo politikis SemuSaveba da sasjel arsrul ebis dawesebul ebebSi araformal uri da samoqal aqo ganaTI ebis servisebis ganvitarebis xel Sewyoba; obol da mZrunvel obamokl ebul bavSvTa saarmzrdel o da special uri saganmanaTI ebl o dawesebul ebebis mxardaWera; social uri grantebis Setavazeza social urad daucvel i jgufebisTvis umaRI es saganmanaTI ebl o dawesebul ebebSi swavl is gasagrZel ebl ad;

- zogadevropul i enobrivi ganaTI ebis sivrceSi integrireba; mul til ingvuri ganaTI ebis sistemis SemuSaveba; erovnul i umciresobebis enebis dacvis mxardaWera;

- samoqal aqo aqtiurobis xel Sewyoba moswavl ebsa da studentebSi; moswavl eTa da studentTa saswavl o-samecniero RonisZiebebis mxardaWera; gansakutrebit niWieri bavSvebisa da axal gazrdebisTvis stipendiebisa da grantebis miniWeba;

- sauniversiteto kurikulumebis ganaxl eba; bol oniis amocanebis gansaxorciel ebl ad SesaZI ebl obebis gaZI iereba;

- okupirebul i regionebis pedagogevisa da administraciul -teqniki personal is daxmarebis programis ganxorciel ebis xel Sewyoba.

mosal odnel i Sedegebi:

- axal i erovnul i saswavl o gegmebis Seqmna da Zvel is daxvewa; maswavl ebel TaTvis profesiul i ganvitarebis treningebis xel misawvdomoba da, Sesabamisad, profesiul i unarebisa da codnis gazrda, maTi social uri mdgomareobis gaumj obeseba da maswavl ebl is statusis amaRI eba; saj aro skol ebisTvis saxel mZRvanel oebis SerCeva; skol aSi swavl isa da swavl ebisTvis usafrtxo da pozitiuri saswavl o garemos Seqmna;

- eTnikuri umciresobebis erTian saganmanaTI ebl o sivrceSi CarTul obis gazrda da maTI samoqal aqo integracia; qarTul i sal iteraturo enis siwmindis dacva; enobrivi umciresobebis dacva; mul til ingvizmis xel Sewyoba;

- gansakuTrebul i saWiroebebis mqone pirebis saganmanaTI ebl o procesSi CarTul obis gazrda; social urad daucvel i jgufebis warmomadgenl ebisatvis umaRI esi ganaTI ebis miRebis SesaZI ebl obis gafarToeba; sazRvargareT samagistro programebze swavl is gagrZel ebis xel misawvdomobis gazrda;

- moswavl ebsa da studentebSi samoqal aqo Rirebul ebebis ganviTarebis xel Sewyoba; moswavl ebsa da axal gazrdebSi codnaze orientirebul obis popul arizacia; fizikuri ganviTarebisa da jansaRI cxovrebis wesis popul arizacia;

- umaRI esi ganaTI ebis programebis saerTaSoriso sistemasTan Tavsebadobisa da Sromis bazris moTxovnebtan Sesabamisobis gazrda; umaRI es ganaTI ebaSi sakanonmdebl o da normatiuli CarCos daxvewa; umaRI esi ganaTI ebis kval ifikaciebis erovnul i CarCos TviTsertificireba; programul i akreditaciis momzadeba regul irebadi profesiebis xuT sferoSi; kval ifikaciebis aRiarebis procesis lisabonis konvenciasTan srul i Sesabamisobis uzrunvel yofa.

prioriteti: Sromis bazarze orientirebul i, moqnil i profesiul i ganaTI ebis sistemis ganviTareba; saswavl o procesSi Tanamedrove teqno logiebis gamoyeneba; mecnierebis ganviTareba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

- sajaxo skol ebis aRWurva kompiuterul i teqnikIT; warCinebul i moswavl eebis dasacuqreba piradi kompiuterIT; maswavl ebel Ta gadamzadeba informaciul i teqno logiebis sabaziso unarebSi; saswavl o procesSi saganmanaTI ebl o resursebis ganviTarebisa da teqno logiebis integraciis xel Sewyoba; saswavl o-saganmanaTI ebl o proeqtebisa da konkursebis organizeba;

- saxel obo ganaTI ebis xarixxis regul irebis meqanizmebis Seqmna; saxel mZRvanel oebis Seqmna; social uri jgufebis studentTa Caricxvisa da dafinansebis wesis Seqmna; saxel obo ganaTI ebis martvis informaciul i sistemisa da monacemTa internetbazis Camoyal ibeba; saxel obo programebis CarTva zogad da umaRI es saganmanaTI ebl o dawesebul ebebSi;

- qveyanaSi samecniero proeqtebis saerTaSorisd aRiarebul i sistemebIT Sefaseba da dafinanseba; qveynis samecniero potencial is anal izi; samecniero infrastruqturis ganviTareba; uaxl esi samecniero aparaturIT umaRI esi saganmanaTI ebl o dawesebul ebebis uzrunvel yofa; qarTvel mecnierTa mobil obis xel Sewyoba; saerTaSoriso samecniero proeqtebSi qarTvel mecnierTa CarTvis xel Sewyoba; axal gazrda mecnierTa mecnierul i Rirebul ebis mqone proeqtebis ganxorciel ebis xel Sewyoba; axal gazrda mecnierTa mier momzadebul i Sromebis maRal reitingul Jurnal ebSi gamoqveynebis xel Sewyoba; mecnierebis popul arizaciisken mimarTul i RonisZiebebis ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saxel obo saganmanaTI ebl o dawesebul ebebis diversificirebul i sistemisa da marTvis sistemis Seqmna da danergvaze orientirebul i reformis dawyeba; saxel obo ganaTI ebaSi swavl ebis xarisxis amaRI ebis xel Semwyobi meqanizmebis Camoyal ibeba;
- sajaro skol ebSi kompiuterul i teqno logiebis gamoyenebisa da kompiuterul saswavl o resursebze xel misawvdomobis gazrda; sajaro skol is pedagogebs Soris informaciul i teqno logiebis gamoyenebis sabaziso unarebis Seqmna;
- samecniero potencial is gaZl iereba, mecnierebaSi axal gazrda kadrebis mozidva; saerTaSoriso urTierTobebis sferos gafarToeba; qarTvel i mecnierebis saerTaSoriso kvl evebiT proeqtebSi monawil eobis gazrda; miznobrivi kvl evebis ganxorciel eba saxel mwifos mier gansazRvrul samecniero mimarTul ebebSi; samecniero sferos daaxl oeba mrewvel obasa da biznesTan; samecniero kvl evebis sauniversiteto sivrceSi integraciis procesis daCqareba.

muxli 48. saqarTvel os kul turis, Zegl Ta dacvisa da sportis saministro

- saxel ovnebo da sasporto ganaTI ebis sistemis reforma;
- kul turul i memkvidreobis Zegl Ta reabilitacia;
- sportul saxeobaTa ganviTareba da axal gazrdul i sportis popul arizacia;
- msofli ioSi saqarTvel os pozitiuri imij is Camoyal ibebis xel Sewyoba;
- xel ovnebis sxvadasxva dargebis ganviTarebis xel Sewyoba.

prioriteti: saxel ovnebo da sasporto ganaTI ebis sistemis reforma

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- saxel ovnebo da sasporto saganmanaTI ebl o sistemis instituciuri da programul i reformirebis dasrul eba;
- saxel ovnebo ganaTI ebis uwyvetobis uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritetis mixedvit:

- skol isgareSe saxel ovnebo saganmanaTI ebl o standartebis, maswavl ebel Ta profesiul i standartebis SemuSaveba;
- umaRI es saswavl o dawesebul ebebSi sportul i fakul tetebis programebis SemuSaveba-momzadeba;
- saSemsrul ebl o saganmanaTI ebl o programebis magistraturis dafinanseba;
- saxel ovnebo umaRI es saganmanaTI ebl o dawesebul ebebSi kinosascenaro da dramaturgiis magistraturis daarseba.

mosal odnel i Sedegebi:

- skol isgareSe saxel ovnebo ganaTlebis damadasturebeli mowmobis formis damtkiceba;
- saSualo profesiuli saganmanaTleblo dawesebul ebebis bazaze samusiko skol ebis (TerTmetwledebis) dafuzneba TbilisiSi, rustaviSi, gorsa da Telavisi;
- Sesabamisi sakanonmdeblo cvlilebebis ganxorციელი eba.

prioriteti: kul turuli memkvidreobis ZeglTa reabilitacia

aRniSnuli prioritetis mizნია:

- qveynis kul turuli memkvidreobis resursebis dacva, maTi movlapanonoba da popularizacia;
- Zeglebbe arsebuli informaciis Sevseba, ganaxleba და sistemizacia;
- kul turuli memkvidreobis ZeglTa reabilitacia და martvis Tanamedrove standartebis meqanizმების Seqmna.

ZiriTadi programebi/RonisZieბი prioritetის mixedvit:**programa `kul turuli memkvidreobis dacvis programa~**

programis RonisZieბი:

- saqarTvelos urbanuli kompleqსების (istoriuli dasaxlebeბისა და qal aqების) dacva და reabilitacia;
- kul turuli memkvidreobis ZeglTa reabilitacia;
- saqarTvelos masStabIT kul turuli memkvidreobis obieqteბის inventarizacia, damcavi zoneბის dadგენა და monitoringი;
- kul turuli memkvidreobის monacemTa erTiani sainformაციო სისტემის ამოqმედაბა.

mosal odnel i Sedegebi:

- turistების raodenობის zrდა;
- muზეუმების sagamofeno-saeqსპოზიციო saqmianობის და kul turuli saganmanaTleblo funqციების gaaqტიუება;
- saqarTvelos masStabIT kul turuli memkvidreobის ადეკვატური dacvis uzrunvel yofa;
- bagრათის taZრის arდგენა;
- `ცისფერი galereის- reabilitacia და Tanamedrove teqnოლოგიებIT uzrunvel yofa;
- korcxელის monastრის gamagreბიTi samuSaoების Catareბა.

prioriteti: sportul saxeobaTa ganvitareba da axal gazrdul i sportis popul arizacia

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- sportis sxvadasxva saxeobaTa ganvitareba;
- qveyanaSi axal gazrdul i sportis ganvitareba, saqarTvel os regionebsi sportul i RonisZiebis organizeba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritetis mixedvit:

programa `sportul saxeobaTa ganvitarebis programa~

programis RonisZiebi:

- saqarTvel os wamyvan sportsmenTa mier Londonis XXX ol impiuri TamaSebisatvis mzadeba da ol impiuri TamaSebis licenziebis mopoveba;
- evropisa da msofliu Cempionatebisatvis da saerTasoris turnirebisatvis momzadeba.

mosal odnel i Sedegebi:

- saqarTvel os erovnul i nakrebi gundebis (ragbi, fexburTi) infrastruqturis uzrunvel yofa;
- saskolo fexburTis ganvitareba;
- Tbil issa da quTaisSi ori sacurao auzis reabilitacia;
- Tbil isSi ori sakal atburto bazis reabilitacia.

programa `saqarTvel os regionebsi bavsvTa da mozardTa masobrivi sportis ganvitarebis programa~

programis RonisZiebi:

- bavsvTa da mozardTa masobrivi sportis ganvitareba, sportul i infrastruqturis reabilitacia.

mosal odnel i Sedegi:

- bavSvebisa da axal gazrdebis Cabma sportul -gamaj ansarebel seqciebsa da sportul skol ebSi.

prioriteti: msofliuSi saqarTvel os pozitiuri imij is Camoyal ibebis xel Sewyoba

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- msofliuSi saqarTvel os, rogorc mraval ferovani da unikal uri kul turis mqone qveynis da evropis ganuyofel i nawilis, warmocena.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

saqarTvel os saerTasoris kul turul i prezentaciis programa „qarTul i sezoni-

programis RonisZiebebi:

- saqarTvel osa da sazRvargareTis qveynebs Soris gacvl iTi kul turul i RonisZiebebis sistematuri ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegebi:

- evropis qveynebsi qarTul i saxviTi xel ovnebis warmocena;
- veneciis bienal es festival ze qarTul i pavilionis mowyoba;
- frankfurtis wignis bazrobaSi monawil eoba;
- qarTul i Teatris mxatvrobis retrospeqtiva;
- vanis gaTxrebis dros armoCenil i oqros eqspoziciis mowyoba qal aq stokhol mSi.

prioriteti: xel ovnebis sxvadasxva dargebis ganviTarebis xel Sewyoba

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- Tanamedrove qarTul i xel ovnebis sxvadasxva dargebis (Teatris, musikis, literaturis, saxviTi xel ovnebis da sabibliotekos) ganviTarebis xel Sewyoba da popul arizacia.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

programa `qarTul i profesiul i Teatral uri xel ovnebis ganviTareba-

programis RonisZiebebi:

- saqarTvel os profesiul TeatresSi cnobil i ucxoel i reJisorebis, sadadgmo j gufebis mowvevis xel Sewyoba;
- saqarTvel os erovnul umciresobaTa kul turis dacva da ganviTareba.

mosal odnel i Sedegebi:

- bal etis saerTasoris festival is Catareba;
- saqarTvel os gawevrianeba `Eurimages Council of Europe--Si;
- kinofestival `promeTes~ Catareba.

programa `qarTul i profesiul i musikal uri xel ovnebis ganviTarebis programa~

programis RonisZiebebi:

- saqarTvel oSi tradiciul i saerTaSoriso musikal uri festival ebisa da konkursebis mxardaWera;
- musikal uri xel ovnebis popul arizacia;
- marTvis Tanamedrove standartebis danergva, dawesebul ebebis mxardaWeraSi arasaxel mwifo seqtoris rol is zrda.

mosal odnel i Sedegebi:

- musikis sferoSi festival ebis Catareba;
- axal gazrda pianistTa IV saerTaSoriso konkursis Catareba;
- popul arul Tanamedrove Semsrul ebel Ta koncertis xel Sewyoba.

programa `l iteraturisa da sabibl ioTeko dargis ganviTareba-

programis RonisZiebebi:

- wignis festival ebis mxardaWera da popul arizacia;
- bibl ioTekebis vauCerizacia.

mosal odnel i Sedegebi:

- literaturul i gazeTis dafuZneba da 10 Tanamedrove saukeTeso qarTul i literaturul i nawarmoebis gamocema;
- wignis XI saerTaSoriso festival is Catareba.

qarTul i saxviTi xel ovnebis ganviTarebis programa

programis RonisZiebebi:

- Tanamedrove vizual uri xel ovnebis saerTaSoriso forumebis xel Sewyoba;
- saqarTvel os regionebsi gamofenebis xel Sewyoba;
- saqarTvel os Tanamedrove saxviTi da vizual uri xel ovnebis el eqtronul i arqivis Seqmna.

mosal odnel i Sedegebi:

- Tanamedrove xel ovnebis saerTaSoriso forum `artisteriumi-2009-is-mowyoba;
- 1937 wel s represirebul xel ovanTa da mweral Ta memorial is saukeTeso proeqtis gamosavl enad konkursebis Catareba;
- xel ovnebis vebarqivis Seqmna.

mul i 49. saqarTvel os I tol vil Ta da gansaxl ebis saministro

- pirobebis Seqmna devnil Ta Rirseul i da usafrTxo dabrunebisaTvis;
- devnil Ta sacxovrebel i pirobebis gaumj obeseba;
- migraciul i procesebis mimarT erTiani saxel mwifo politikis SemuSaveba da ganxorciel eba.

prioriteti: pirobebis Seqmna devnil Ta Rirseul i da usafrTxo dabrunebisaTvis

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- programa `Cemi saxl i-

mosal odnel i Sedegi:

aRiricxeba devnil i mosaxl eobis uzravi qoneba.

prioriteti: devnil Ta sacxovrebel i pirobebis gaumj obeseba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- kompaqhuri Casaxl ebis obieqtebis gadaudebel i SekeTeBa;
- social uri sacxovrebl is SeTavazeba ukiduresad gaWirvebul i devnil ebisaTvis;
- karkasul i tipis Senobebis moZieba, el ementarul i sacxovrebel i pirobebis Seqmna da usaxl karo devnil TaTvis SeTavazeba;
- devnil Ta dasaqmebis mxardamWeri programis ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegi:

Seiqmneba minimal uri sacxovrebel i pirobebi kompaqhuri gansaxl ebis obieqtebSi, romel Ta saerto farTobia daaxl oebiT 65 700 m², agreTve karkasul i tipis Senobebi daaxl oebiT 24 000 m² farTobze, sadac ganTavsdeba devnil Ta daaxl oebiT 1 000 oj axi.

prioriteti: migraciul i procesebis mimarT erTiani saxel mwifo politikis SemuSaveba da ganxorciel eba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- migraciis marTvis saxel mwifo strategiidan gamomdinare samoqmedo gegmis ganxorciel eba;
- reintegraciis mdgradi meqanizmebis uzrunvel yofa;
- migraciis erTiani monacemTa bazis Seqmna;
- ekomigrantTa gansaxl ebisaTvis aucil ebel i sacxovrebel i farTobebis moZieba da SeZena.

mosal odnel i Sedegebi:

- gaizrdeba l egal uri SromiT migraciis SesaZl ebl obebi;
- ganxorciel deba readmisiis xel Sekrul ebiT dabrunebul Ta maqsimal uri daxmareba sazogadoebaSi srul fasovani reintegraciis mizniT;
- Semcirdeba aral egal uri migraciis nakadebi;
- stiqiIT dazaral ebul i oj axebis gansaxl ebis mizniT SeZenil i iqneba sacxovrebel i saxl ebi.

muxl i 50. saqarTvel os Sromis, j anmrTel obisa da social uri dacvis saministro

prioriteti: siRaribis zRvars qvemOT myofi mosaxl eobis (maT Soris, devnil ebis) samedicino momsaxurebiT uzrunvel yofa

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- siRaribis zRvars qvemOT myofi mosaxl eobis samedicino dazRvevis saxel mwifo programa _ siRaribis zRvars qvemOT myofi mosaxl eobisaTvis samedicino momsaxurebis miwodeba kerZo samedicino sadazRvevo meqanizmebis safuZvel ze.

mosal odnel i Sedegi:

miznobrivi j gufis j anmrTel obis dacvis momsaxurebaze finansuri xel misawvdomobis gazrda.

prioriteti: social urad saSiSi daavadebebis marTva

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- infeqciur daavadebaTa mkurnal obis saxel mwifo programa;
- fTiziatრიul i momsaxurebis saxel mwifo programa;
- aiv infeqciis/Sidsis adreul i gamovl enisa da mkurnal obis saxel mwifo programa;
- fsiqiatრიul i momsaxurebis saxel mwifo programa.

mosal odnel i Sedegi:

qveynis mosaxl eobaSi social urad saSiSi daavadebebis gavrcel ebis Semcireba.

prioriteti: dedaTa da bavSvTa j anmrTel obis dacva

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- bavSvTa samedicino momsaxurebis saxel mwifo programa _ dedaTa da bavSvTa j anmrTel obis dacvis uzrunvel yofa, romel ic iTval iswinebs sameano da O-dan 3 wl amde bavSvTa aucil ebel samedicino momsaxurebas.

mosal odnel i Sedegi:

orsul Ta da bavSvTa j anmrTel obis mdgomareobis gaumj obeseba.

prioriteti: miznobrivi j gufebis specificuri sankurnal o saSual ebebiT uzrunvel yofa

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- narkomaniIT daavadebul Ta Camanacvl ebel i narkotikiT uzrunvel yofis komponenti;
- hemofiliIT daavadebul bavSvTa da mozrdil Ta medikamentebiT uzrunvel yofis komponenti;
- organogadanergil Ta medikamentebiT uzrunvel yofis komponenti;
- uSaqro diabetiT daavadebul Ta medikamentebiT uzrunvel yofis komponenti.

mosal odnel i Sedegi:

miznobrivi j gufebis j anmrTel obis mdgomareobis SenarCuneba.

prioriteti: sofl is mosaxl eobis uzrunvel yofa pirvel adi j andacvis momsaxurebiT

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- ambulatoriuli momsaxurebis komponenti sofl ad _ sofl is mosaxl eobis pirvel adi j andacvis momsaxurebiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

sofl is mosaxl eobis pirvel adi j andacvis momsaxurebaze xel misawvdomobis gazrda.

prioriteti: mosaxl eobis saswrafo samedicino daxmarebiT uzrunvel yofa

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- saswrafo daxmarebis saxel mwifo programa da referaluri momsaxurebis saxel mwifo programa _ mosaxl eobisaTvis saswrafo da gadaudebeli samedicino daxmarebis gaweva da, saWiroebis SemTxvevaSi, transportireba.

mosal odnel i Sedegi:

mosaxl eobis saswrafo da gadaudebel daxmarebaze xel misawvdomobis gazrda.

prioriteti: sazogadoebrivi j andacvis RonisZiebebis marTva

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- genetikuri patologiების ადრეული გამოვლინების კომპონენტი;

- narkomaniit daavadebul pirTa rehabilitaciis komponenti;
- epil efsiis adreul i diagnostikisa da prevenciis komponenti;
- usafrTxo sisxl is komponenti.

mosal odnel i Sedegi:

daavadebaTa gavrcel ebis Semicireba, marTvadi infeqciebis gavrcel ebis SezRudva, qveyanaSi epidemiol ogiuri usafrTxoebis uzrunvel yofa.

prioriteti: maRal teqnoI ogiuri da sxva hospital uri momsaxurebis miwodeba mosaxl eobis miznobrivi jgufebisaTvis

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- organoTa da qsovil Ta transpl antaciisa da Tirkml is Canacvl ebiTi Terapiis saxel mwifo programa;
- kardioqirurgiul i samedicino momsaxurebis uzrunvel yofa bavSvTaTvis da 60 wl is zemoT asakis mosaxl eobisaTvis;
- hemofiliit daavadebul bavSvTa da mozrdil Ta mkurnal obis saxel mwifo programa;
- 60 wl is zemoT asakis mosaxl eobis onkol ogiur daavadebaTa diagnostika da mkurnal oba;
- omis veteranTa samedicino momsaxureba.

mosal odnel i Sedegi:

miznobrivi jgufebis maRal teqnoI ogiur da hospital ur momsaxurebaze xel misawvdomobis gazrda.

prioriteti: mosaxl eobis siRaribis donis Semicireba

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

• social uri daxmarebebis programa

social ur-ekonomikuri mdgomareobis Sefasebis sistemiT identificirebul i social urad daucvel i oj axebis ful adi saxis gasaceml ebiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

gaumj obesdeba social urad daucvel i oj axebis social ur-ekonomikuri mdgomareoba.

• sapensio uzrunvel yofa

saxel mwifos mier nakisri social uri val debul ebebis dafinansebis mizniT pensii odenobis etapobrivi zrda, `saxel mwifo pensii Sesaxeb" saqarTvel os kanoniT da `saxel mwifo kompensaciisa da saxel mwifo akademiuri stipendiis Sesaxeb" saqarTvel os kanoniT arebul i val debul ebebis Sesrul eba.

mosal odnel i Sedegi:

Sesabamisi kategoriebis pensionerTa saxel mwifo pensiebiT, saxel mwifo kompensaciebiTa da saxel mwifo akademiuri stipendiebiT uzrunvel yofa.

• **social uri SeRavaTebis monetizaciis programa**

sxvadasxva social uri kategoriebisadmi mikuTvnebul pirTa sayofacxovrebo subsidiiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

gaumj obesdeba kanonmdebl obiT gansazRvrul, sxvadasxva social uri kategoriebisadmi mikuTvnebul pirTa social ur-ekonomikuri mdgomareoba.

• **orsul obis, mSobiarobisa da bavSvis movl is, aseve axal Sobil is Svil ad ayvanis gamo daxmareba**

mosamsaxureTa da dasaqmebul Ta Sesabamisi daxmarebebiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

garantirebul i iqneba dasaqmebul qal Ta ufl ebebi, Sesrul deba saxel mwifos mier nakisri social uri val debul ebebi.

• **SezRudul i Sesazl ebl obis mqone pirTa, xandazmul Ta da ojaxur mzrunvel obas moklebul bavSvTa social uri reabilitaciis xel Sewyobis saxel mwifo programa**

am kontingentis jgufebis sadReRamiso special izebul i dawesebul ebebis, dRis centrebisa da saTemo organizaciebis momsaxurebiT, fsiqosomaturi da sakurorto reabilitaciIT, saproTezo-ortopediul i da damxmare saSual ebebiT uzrunvel yofa.

mosal odnel i Sedegi:

gaumj obesdeba special uri mzrunvel obis saWiroebis mqone pirTa Rirseul ad cxovrebisatvis saWiro pirobebi, rac dadebitad aisaxeba sazogadoebaSi maTi integraciis xarisxze.

• **I tol vil Ta da devnil Ta Semweobebi**

mosal odnel i Sedegi:

I tol vil Ta da devnil Ta social ur-ekonomikuri mdgomareobis gaumj obesebisatvis xel is Sewyoba.

prioriteti: bavSvTa keTil dReobisatvis xel is Sewyoba

• **programa `bavSvze zrunva-**

bavSvze zrunvis dawesebul ebebis qsel is racional izacia, obol da mzrunvel obamoklebul bavSvTa mitovebis prevencia.

mosal odnel i Sedegi:

obol da mzrunvel obamoklebul bavSvTa integracia sazogadoebaSi.

მუხლი 51. საკრთველ ოს ენერგეტიკის სამინისტრო

- ბუნებრივი გზის გადამცემი ინფრასტრუქტურის მსენებლობა და რეაბილიტაცია;
- საკრთველ ოს ჰიდრორესურსების ენერგეტიკული პოტენციალის შესწავლა;
- მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი გაზით მომარაგების უზრუნველყოფა.

პრიორიტეტი: ბუნებრივი გზის გადამცემი ინფრასტრუქტურის მსენებლობა და რეაბილიტაცია

აღნიშნული პრიორიტეტის მიზანია:

- ერთიანი გაზმომარაგების სისტემის უზრუნველყოფა დივერსიფიცირებული გაზმომარაგებითა და სისტემური საიმედოობის ამაღლებას, ღვეთის რეგიონების და განვითარებადი სამრეწველო ეკონომიკური ზონების გარანტირებული გაზმომარაგებით უზრუნველყოფა.

ზირითადი პროგრამები/რონისზებები პრიორიტეტის მიქედვით:

ბუნებრივი გზის სექტორში სამსენებლობა-სარეაბილიტაციო რონისზებები-

მოსალოდნელი შედეგი:

საკრთველ ოს მაგისტრალი ურის გაზსადენების მსენებლობა და სარეაბილიტაციო რონისზებების ფარგლებში განხორციელდება მაგისტრალი ურის გაზსადენის ასპინჯა-აქალციხის 300 მმ დიამეტრის 25 კმ სიგრძის მონაკვეთის მსენებლობა, რის შედეგადაც გაუმჯობესდება ღვეთის ამ რეგიონის გაზმომარაგება.

პრიორიტეტი: საკრთველ ოს ჰიდრორესურსების ენერგეტიკული პოტენციალის შესწავლა

აღნიშნული პრიორიტეტის მიზანია:

- ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალის მაქსიმალური და ეფექტიანი ათვისება.

ზირითადი პროგრამები/რონისზებები პრიორიტეტის მიქედვით:

ჰიდრორესურსების შესწავლის, საპროექტო და ექსპერტიზის სამუშაოების დაფინანსების რონისზება-

შესწავლილი იქნება საკრთველ ოს მდინარეების ენერგეტიკული პოტენციალის ოპტიმალური გამოყენების სქემები.

პრიორიტეტი: მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი გაზით მომარაგების უზრუნველყოფა

აღნიშნული პრიორიტეტის მიზანია:

- iZul ebiT gadaadgil ebul pirTa gansaxl ebis adgil ebis gazificireba da maTi el eqtroenergiIT uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritatis mixedviT:

`el eqtroenergiITa da bunebrivi gaziT momaragebis uzrunvel yofis, moqmedi tarifebis mosal odnel i zrdis kompensaciisa da mazutis SeZenis RonisZiebi~

mosal odnel i Sedegi:

ganxorciel deba iZul ebiT gadaadgil ebul pirTa gaziTa da el eqtroenergiIT momarageba.

muxl i 52. saqarTvel os sofl is meurneobis saministro

- sasofl o-sameurneo infrastruqturis ganviTareba;
- mevenaxeoba-meRvineobis dargis ganviTareba da fal sifikaciasTan brZol a;
- sasursaTo usafrTxoebisa da xarisxis uvnebl obis uzrunvel yofa.

prioritatis: sasofl o-sameurneo infrastruqturis ganviTareba

aRniSnul i prioritatis mizania:

- axal i, Tanamedrove sasofl o-sameurneo daniSnul ebis manqana-danadgarebis SeZena da arsebuli teqniki ganaxleba, sasofl o-sameurneo teqnologiebis donis amaRleba, sairigacio sistemebis gamarTuli funqcionireba, maTi teqniki mdgomareobis gaumj obeseba, garantirebuli da xarisxiani samel ioracio momsaxurebis gawevis uzrunvel yofa.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritatis mixedviT:

programa `samel ioracio sistemebis reabilitacia-

programis farglebi ganxorciel deba saproeqto-saxarj Taricxvo dokumentaciis damusaveba, saTanado teqniki daval ebebis momzadeba da qveynis sxvadasxva regionebsi sarwyavi sistemebis reabilitacia.

mosal odnel i Sedegebi:

- reabilitirebuli sarwyavi da damSrobi infrastruqtura;
- mel iorirebuli, sarwyavi da damSrali farTobebis zrda;
- sofl is meurneobis pirvel ad warmoebaSi produqtiul obis zrda.

programa `samel ioracio sistemebis funqcionirebis xel Sewyobis RonisZiebi~

programis farglebi gaTval iswinebul ia likvidirebuli samel ioracio sistemebis martvis departamentis infrastruqturis bazaze saxel mwifos

100%-iani wil obrivi monawil eobiT dafuznebul i samel ioracio momsaxurebis Sps-ebis funcionirebis xel Sewyoba da maT bal ansze ricxul i samel ioracio arxebis wmenda-mowesrigebis samuSaoebis dafinanseba.

mosal odnel i Sedegi:

fasiani samel ioracio momsaxurebis bazris formireba, gadaxdisunariani samel ioracio momsaxurebiT mosargebl e asociaciebisa da cal keul i momxmarebl ebis fenis Camoyal ibeba, sasofl o-sameurneo miwebis garantirebul i irigacia.

programa `sofl is meurneobis dargis gamofenebis mowyobis RonisZiebi~

programiT gaTval iswinebul i Tanxebi moxmardeba saqarTvel oSi warmoebul i sofl is meurneobis produqciis saerTasoris gamofenaSi monawil eobas.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel oSi warmoebul i sofl is meurneobis produqciis popul arizacia da misi saerTasoris bazarze gasvl isaTvis xel is Sewyoba, agrobiznesis ganvitarebisaTvis xel sayrel i garemos Seqmna.

programa `municipal itetebis dasaxl ebebSi mcxovrebi oj axebis mineral uri sasugiT (amoniumis gvarjil a) uzrunvel yofis RonisZiebi~

programis fargl ebSi gaTval iswinebul ia municipal itetis dasaxl ebebSi mcxovrebi oj axebis mineral uri sasugiT uzrunvel yofa, kerZod, TiToeul koml ze 50 kg mineral uri sasugis (amoniumis gvarjil a) gacema, transportirebis xarjebi da mosaxl eobis informireba sasugis miRebis wesebisa da adgil mdebareobis Sesaxeb.

mosal odnel i Sedegi:

sagazafxulo samuSaoTa efeqtianad da droulad Sesruleba, mosavl ianobis zrda, mosaxl eobis social uri mdgomareobis gaumj obeseba.

programa `ruseTis agresiis Sedegad usaxl karod darCenil i mosaxl eobis sasofl o-sameurneo kul turaTa saTesle masal iT uzrunvel yofis RonisZiebi~

programis fargl ebSi gaTval iswinebul ia im dazaral ebul i oj axebisaTvis sasofl o-sameurneo kul turebis saTesle masal is Sesyidva da gadacema, romel Tac axal i dasaxl ebis mixedviT gamoeyoT miwis nakveTebi.

mosal odnel i Sedegi:

ganxorciel deba konfliqtis Sedegad dazaral ebul i mosaxl eobis axal sacxovrebel pirobebTan Segueba da maTi moxmarebisaTvis saWiro sasursaTo produqciis warmoebis xel Sewyoba.

prioriteti: mevenaxeoba-meRvineobis dargis ganvitareba da fal sifikaciasTan brZola

aRniSnul i prioritetis mizania:

- qarTul i Rvinoebis avtoritetis amaRl eba da popul arizacia; Rvinis l aboratoriul i kvl evis ganxorciel ebiT adgil obrivi da saeqsporto bazrebis fal sificirebul i produqciisagan dacva; qveynis mevenaxeoba-meRvineobis seqtoris ganviTareba; saqarTvel oSi arsebul i venaxebis srul i inventarizacia.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritatis mixedvit:

programa `meRvineobis ganviTarebis xel Sewyobis RonisZiebi~

sabrende spirtebis damzadebis mizniT kompaniebis mier Rvinomasal ebis Sesyidva; Semdgomi gadamuSavebisaTvis mosaxl eobisagan yurZnis Sesyidvis RonisZiebis ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegi:

yurZnis gadamamuSavebel sawarmoebSi Rvinomasal is gardamaval i naSTebis Semcireba, yurZnis gadamuSavebisa da Rvinoproduqtebis Senaxva-davargebis simZl avreebis maqsimal uri gamoyeneba, sabrende spirtebis resursebis gazrda, qveynis saeqsporto potencial is amaRl eba.

programa `2009 wl is rTvel is xel Sewyobis RonisZiebi~

mosaxl eobis mier yurZnis gadamamuSavebel i kompaniebisaTvis Cabarebul i yurZnis Rirebul ebis nawil obriv anazRaureba.

mosal odnel i Sedegi:

mosaxl eobis yurZnis realizaciis xel Sewyoba, qveyanaSi mevenaxeoba-meRvineobis dargis ganviTareba.

programa `qarTul i Rvinoproduqciis popul arizaciis xel Sewyobis RonisZiebi~

qarTul i Rvinoproduqciis popul arizaciis xel Semwyobi RonisZiebis SemuSaveba da ganxorciel eba; qarTul i Rvinoproduqciis degustacia-konkursebisa da gamofenebis momzadeba da Catareba.

mosal odnel i Sedegi:

qarTul i Rvinoproduqciis popul arizacia, axal i samomxmarebl o bazrebis aTviseba, Rvinoproduqciis warmoebisa da saeqsporto miwodebis mocul obis gazrda, qveynis mevenaxeoba-meRvineobis dargis ganviTareba.

programa `Rvinis l aboratoriul i kvl eva~

programis fargl ebSi ganxorciel deba adgil warmoSobis Rvinoebis kontrol i, agreTve sertificirebul partiaSi arsebul produqciastan, mewarmis mier l aboratoriisaTvis da sadegustacio komisiisaTvis wardgenil i nimuSebis Sesabamisobis dadgena; dawesdeba sainspeqcio kontrol i al kohol iani sasmel ebis sertificirebul partiaze, roml ebzedac hol ogramebia datanil i.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel os mevenaxeoba-meRvineobis seqtoris ganviTareba, Rvinoproduqciis xarixis amaRl eba, asortimentis gafarToeba, saerTaSoriso

bazarze qarTul i Rvinoebis konkurentunarianobis gazrda da axal i saeqsporto bazrebi aTviseba.

prioriteti: sasursaTo usafrTxoebisa da xarisxis uvnebl obis uzrunvel yofa

aRniSnul i prioritetis mizania:

- mcenareul i safaris, mosavl is SenarCunebis da maTi xarisxis gaumj obeseba, mosaxl eobis uvnebel i kvebis produqtebiT uzrunvel yofa, qveynis teritoriaze seriozuli zaral is montani, gansakuTrebiT saSiSi da sakarantino mavnebl ebi (amerikul i TeTri pepel a, kal ia, arafardi parkxvevia, simindisa da xorbl is mavnebl ebi, mavne mRrRnel ebi, sarevel ebi da sxva) da cxovel Ta gansakuTrebiT saSiSi gadamdebi daavadebebis sawinaaRmdego/sal ikvidacio RonisZiebebis gatareba; sasursaTo produqtebis l aboratoriul i kvl eva.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

programa `sasursaTo produqtebis l aboratoriul i kvl eva-
programis fargl ebSi ganxorciel deba sxvadasxva saxis sursaTis nimuSebis, saWiro damxmare masal ebi da mowyobil obis Sesyidva, aRniSnul i nimuSebis akreditebul l aboratoriebSi l aboratoriul i kvl evis Catareba.

mosal odnel i Sedegi:

gaumj obesdeba sursaTis xarisxi da mkveTrad Semcirdeba mavne sursaTis bazarze ganTavseba; Semcirdeba qveynis mosaxl eobis janmRtel obaze sursaTis mavne zemoqmedeba; SesaZl ebel i gaxdeba sursaTis uvnebl obasa da xarisxze kontrol is ganxorciel eba.

programa `epizootiis sawinaaRmdego RonisZiebebi-

SeZenil i iqneba Turqul is, jil exis da cofis sawinaaRmdego vaqcinebi, msxvil fexa pirutyvisgan aRebul i iqneba sisxl is sinji brucel ozze gamosakvl evad, Catardeba vaqcinacia cofze, xol o msxvil fexa pirutyvs Cautardeba gamokvl eva tuberkul ozze.

mosal odnel i Sedegi:

qveyanaSi SenarCundeba epizootiuri keTil saimedooaba da brucel ozisa da tuberkul ozis gamokvl ebebis CatarebiT dadgindeba daavadebebis gavrcel ebi areal i, Catardeba Sesabamisi veterinarul -sanitariul i RonisZiebebi daavadebebis Tavidan asacil ebl ad, profil aqtikuri vetRonisZiebebis gatarebiT da arsebul i arakeTil saimedo kerebis l ikvidaciit SesaZl ebel i gaxdeba ekonomikuri zaral is Tavidan acil eba da daavadebebisagan dacul i iqneba mosaxl eoba; mosaxl eobas miewodeba uvnebel i, saimedo mecxovel eobis produqtebi.

programa `mcenareTa dacva~

qveynis sxvadasxva regioneSi gatardeba RonisZiebebi gansakuTrebiT saSiSi mavnebl ebis – amerikuli TeTri peplis, simindis mavneblis, arafardi parkxvevias, oqrokudas, kaliebis da mavne mRrRnel ebis winaarmdeg; ganxorciel deba sarealizaciოდ ganTavsebuli pesticidebisa da agroqimikatebis nimuSebis aReba da xarixis laboratoriuLi Semowmeba, gamoicema da gavrcel deba mavnebel daavadebaTa da sarevel ebis winaarmdeg brZolis rekomendaciebi da instruqciebi.

mosal odnel i Sedegi:

Semcirdeba mcenareTa gansakuTrebiT saSiSi daavadebebis gavrcel ebis areali, mosavlis danakargi; falsificirebuli, moZvel ebuli da uxarixo preparetebis realizaciis aRkveTiT uzrunvel yofili iqneba momxmarebelTa interesebis dacva; soflis meurneobis produqciaSi pesticidebisa da agroqimikatebis narCenebis gansazRvra xels Seuwyobs maTi gamoyenebis reglamentebis dacvas da uvnebeli produqciis moyvanas; rekomendaciebis, instruqciebis da sxva saganmanaTleblo masal ebis gamocema-gavrcel eba uzrunvel yofs mcenareTa dacvis dargSi dakavebul special istTa da fermerTa codnis amari ebas, axali efeqtiani teqnologiebis danergvas.

muxli 53. saqarTvel os garemos dacvisa da bunebrivi resursebis saministro

- efeqtiani resursTsargebl oba;
- garemos dacvis sistemis srul yofa;
- garemos monitoringisa da prognozirebis sistemis srul yofa.

prioriteti: efeqtiani resursTsargebl oba

aRniSnuli prioritetis miznebia:

- arsebuli resursebis efeqtiani gamoyeneba da mdgradi bunebaTsargebl obis principebis damkvidreba;
- bunebrivi resursebiT sargebl obis erTian sistemaSi kerZo seqtoris rolis gazrda;
- resursebiT sargebl obis sistemis srul yofis mizniT Sesabamisi sakanonmdeblo bazis Seqmna;
- resursebiT ukanono sargebl obis masStabebis Semcireba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedvit:

programa `satyeo RonisZiebebi~

- tyiskul turebis movl a;
- tyeTmowyoba.

mosal odnel i Sedegebi:

- tyis mdgradi koromebis Camoyal ibeba;
- tyis merqnlul i resursebis racional uri gamoyeneba.

programa `mosaxl eobis SeSiT uzrunvel yofis RonisZiebi-

mosaxl eobis mier ganaRdebul i vaucerebis raodenobis Sesabamisad, saSeSe merqnisaTvis `bunebrivi resursebiT sargebl obisaTvis mosakrebl is Sesaxeb-saqarTvel os kanoniT gansazRvrul i bunebrivi resursebiT sargebl obis mosakrebl is Caricxva Sesabamis adgil obriv biuj etebSi.

mosal odnel i Sedegi:

zamTris periodSi saqarTvel os mosaxl eobis saTbobi SeSiT uzrunvel yofa.

programa `saqarTvel osa da azerbaijanis sazRvris geodeziur-kartografiul i samuSaoebi-

- satel ituri suraTebis Sesyidva;
- geodeziur-kartografiul i samuSaoebis Sesrul eba.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel o-azerbaijanis saxel mwifo sazRvris mimdebare teritoriaze pirvel ad Seiqmneba 1:10 000 masStabis cifrul i qarTul enovani saxel mwifo topografiul i rukebi saerTasoris koordinatTa sistemaSi (WGS-84), roml is safuZvel zedac ganxorciel deba saqarTvel o-azerbaijanis saxel mwifo sazRvris del imitireba.

prioriteti: garemos dacvis sistemis srul yofa

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- efeqtiani da qmediTi garemosdacviTi meqanizmebis danergva;
- erTiani adekvaturi garemosdacviTi sakanonmdebl o bazis Camoyal ibeba;
- garemosdacviTi kontrol is gaZl iereba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebi prioritetis mixedvit:**programa `ekoturizmis ganvitareba-**

• dacul i teritoriebis sarekl amo-sainformacio broSurebis, bukl etebis da sxva saxis pol igrafiul i sarekl amo-sainformacio masal ebis damzadeba da gavrcel eba;

- satel evizio rekl amis damzadeba da ganTavseba;
- ekoturizmis TemasTan dakavSirebul i gamofenebis organizeba rogorc saqarTvel oSi, ise sazRvargareT;
- eqskursiebis da l aSqrobobis organizeba rogorc skol is moswavl eebisaTvis, ise umaRl esi saswavl ebl ebis studentTaTvis;

- ekoturizmis sferoSi mimdinare siaxl eebis gaSuqeba adgil obrivi Tu saerTaSoriso masobrivi informaciis saSual ebebiT.

mosal odnel i Sedegebi:

- vizitorebisa da dainteresebul pirTa informaciit uzrunvel yofa;
- turistebis raodenobis zrda;
- qveynis masStabiT ekoturizmis ganviTareba;
- aRniSnul i teritoriebisadmi interesis gazrda, rac Semdeg uzrunvel yofs maT popul arizacias.

programa `dacul i teritoriebis xanZarsawinaaRmdego da mavnebl ebisagan dacvis RonisZiebebi~

- mexanZreebisaTvis specinventaris SeZena;
- xanZarsawinaaRmdego Txril ebis mowyoba da sxva aucil ebel i prevenciul i RonisZiebebis gatareba;
- cxovel Ta da mcenareTa samyaros paTol ogiebisagan dacvis RonisZiebebis ganxorciel eba.

mosal odnel i Sedegebi:

- dacul teritoriebze xanZris warmoSobis kerebis da xanZris gaCenis riskebis Semcireba;
- dacul teritoriebze mcenareTa da cxovel Ta genofondis dacva da biomraval ferovnebis SenarCuneba.

programa `eqspertizis Catarebis uzrunvel yofis RonisZiebebi~

- garemoze zemoqmedebis nebarTvis gacemis Sesaxeb gadawyvetil ebis miRebis procesSi am saqmianobis potenciuri ekol ogiuri saSiSroebis riskis Sefaseba;
- garemosdacviT moTxovnaTa da garemos dacvis normaTa gaTval iswinebiT, dasabuTebul i saeqsperto daskvnebis momzadeba.

mosal odnel i Sedegi:

garemosdacviti moTxovnebis, racional uri bunebaTsargebl obisa da mdgradi ganviTarebis principebis gaTval iswinebiT, garemos ekol ogiuri wonasworobis SenarCunebis kontrol is ganxorciel eba.

programa `saqarTvel oSi arsebul i vadagasul i da xmarebisaTvis uvargisi pesticidebis Segroveba, xel meored SefuTva da droebiT usafrTxo ganTavseba~

- pesticidebis Segroveba, SefuTva, transportireba da ganTavseba;
- dabinZurebul i gruntis Segroveba, transportireba da ganTavseba;
- dabinZurebul i teritoriebis dezaqtivacia.

mosal odnel i Sedegi:

programis ganxorciel ebis Sedegad likvidirebuli iqneba pesticidebiT dabinZurebuli kerebi, rac Semdgom Seamcirebs garemos dabinZurebas da adamiანის j anmrTel obaze mavne zemoqmedebas.

programa `mdinareTa napirsamagri samuSaoebi~

- SerCeul avariul ubneze, napirsamagri proeqtis Sesabamisad, napirdamcavi qvanayari bermis mowyoba;
- rkinabetonis saSual ebiT napirdamcavi j ebiris ageba;
- mdinaris kal apotis gawmenda-gasworxazovnebis saSual ebiT mdinaris kal apoturi procesebis gaumj obeseba-daregul ireba;
- gabionis tipis nagebobis mowyoba.

mosal odnel i Sedegi:

ganxorciel ebuli samuSaoebis Sedegad dacul i iqneba mdinareTa auzebis sanapiroebis mimdebare teritoriaze arsebuli sacxovrebeli saxl ebi, sakarmidamo nakveTebi da saxel mwifo mniSvnel obis infrastruqtura.

prioriteti: garemos monitoringisa da prognozirebis sistemis srul yofa

aRniSnul i prioritetis miznebia:

- qveyanaSi garemos monitoringis erTiani sistemis Seqmna;
- monacemTa Segrovebis, Senaxvisa da angariSgebis erTiani midgomis Camoyal ibeba;
- miwisqveSa wyl ebis momxmarebeli obieqtebis aRricxva, maTi teqniki mdgomareobis, iuridiul i formis da kuTvnil ebis dadgena;
- miwisqveSa hidrosferoze anTropogenuri datvirTvebis ganuwyvetl ad zrdis pirobebSi resursebis raodenobasa da qimiuri Semadgenl obis cvl il ebaze uwyveti dakvirvebebis warmoeba;
- garemoSi mimdinare saSiSi bunebrivi procesebis srul i suraTis Seqmna da bunebrivi katastrofebis prevenciul i RonisZiebebis erovnul i gegmis SemuSaveba.

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- aerol ogiuri (atmosferos maRal i fenebis meteorol ogiuri zondireba) dakvirvebis kompl eqsebis danergva;
- miwispira aviameteorol ogiuri dakvirvebis avtomaturi sistemebis danergva.

mosal odnel i Sedegi:

arseb iTad gaumj obesdeba saaviacio meteorol ogiuri momsaxurebis xarisxi; amaRl deba saaviacio frenebis usafrTxoeba; xeli Seewyoba saaviacio meteorol ogiuri momsaxurebis saerTaSoriso standartebTan Sesabamisobis uzrunvel yofas; gaumj obesdeba stiqiuri hidrometeorol ogiuri movl enebis

prognozebis xarixi, rac xel s Seuwyobs am movl enebiT gamowweul i SesaZl o negatiuri Sedegebis Serbil ebas an Tavidan acil ebas.

muxl i 54. saqarTvel os saxal xo damcvel is aparati

- saqarTvel oSi adamianis ufl ebebisa da ZiriTadi Tavisufl ebebis dacvis, ufl ebaTa darRvevis faqtebis gamovl enisa da ufl ebaTa aRdgenisaTvis Zl ieri da efeqtiani institutis Camoyal ibeba saqarTvel os regionebsi;
- samoqal aqo cnobierebis amaRl eba adamianis ufl ebebisa da ZiriTadi Tavisufl ebebis kuTxiT.

prioriteti: saqarTvel oSi adamianis ufl ebebisa da ZiriTadi Tavisufl ebebis dacvis, ufl ebaTa darRvevis faqtebis gamovl enisa da ufl ebaTa aRdgenisaTvis Zl ieri da efeqtiani institutis Camoyal ibeba saqarTvel os regionebsi

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- saxal xo damcvel is ufl ebamosil ebis gazrda;
- saxal xo damcvel is aparatis monitoringis sferoebis gafarToeba;
- saxal xo damcvel is aparatis mier eqspertizis Catarebis funqciis ganxorciel eba;
- saxal xo damcvel is aparatis material ur-teqnikiuri bazis gaumj obeseba;
- marTvisa da menejmentis gaZl iereba.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel os mTel teritoriaze adamianis ufl ebebisa da ZiriTadi Tavisufl ebebis dacva, darRveul i ufl ebebis aRdgena, aseve religiuri da eTnikuri umciresobebis samoqal aqo integraciis donis amaRl eba, diskriminaciis prevencia da tolerantuli garemos damkvidreba, sajaro informaciis gacemasa da administraciul saqmiswarmoebaze kontrol is gazrda.

prioriteti: samoqal aqo cnobierebis amaRl eba adamianis ufl ebebisa da ZiriTadi Tavisufl ebebis kuTxiT

ZiriTadi programebi/RonisZiebebi prioritetis mixedviT:

- samoqal aqo ganaTlebis regionul i centrebis Camoyal ibeba da maTi funqcionirebis organizeba saqarTvel os regionebsi;
- ramdenime mimarTul ebiT (saqarTvel os moqal aqis konstituciuri ufl ebebi da moval ebebi; praqtikul i samarTlebis sakiTxebi, pirovnul i ganvitareba da sazogadoeba; social uri ufl ebebis dacva, tolerantoba da samoqal aqo integracia, bavSvTa ufl ebebis dacva, unarSezRudul i pirebis

ufl ebebis dacva, genderi) saganmanaTI ebl o programul i modul ebis SemuSaveba da treningprogramebis momzadeba;

- regionul i ofisebis dafuZneba da avejiT, saTanado teqnikiTa da saswavl o resursebiT aRWurva;

- central uri da regionul i ofisebis bazaze adamianis ufl ebaTa dacvis saswavl o centrebis Camoyal ibeba, roml ebic msurvel ebs uzrunvel yofs saTanado masal ebiTa da TviTsemswavl el i kursebiT;

- sxvadasxva miznobrivi jgufebisTvis (saj aro moxel eebi, sasj el aRsrul ebis dawesebul ebis TanamSroml ebi, eqimebi, skol ebis direqcia, moswavl eebi da maTi mSobl ebi, umciresobebi da a. S.) adgil ebze treningebis dagegmvisa da sxvadasxva saxis sainformacio-saganmanaTI ebl o aqtivobebis koordinireba;

- regionul i ofisebis saqmianobis regul arul i monitoringi;

- social uri rekl amisa da radio- Tu tel egadacemebis momzadeba sazogadoebisaTvis mniSvnel ovan sakiTxebze, rogoricaa samoqal aqo ufl ebebi da am ufl ebebis ganxorciel ebis meqanizmebi;

- regionul i masmediis daxmarebiT saqarTvel os regionebis mosaxl eobaSi adamianis ufl ebebis dacvis kul turis damkvidreba.

mosal odnel i Sedegi:

saqarTvel os moqal aqeta Soris adamianis ufl ebebis pativiscemis, tol erantobis, saxel mwifos mimarT moqal aqis moval eobebis danergva.